

Docència a

USTEC·STES IAC
Intersindical Alternativa de Catalunya

Núm. 33

De Felip V al Constitucional...

La llengua assetjada

3 Editorial

La llengua assetjada: la vella i coneguda història de convertir la víctima en botxí.

4 L'estat del català: la voluntat permanent de ser

- Una evidència històrica: les renunciacions no porten enlloc.
- Català a l'atac: amb ironia i sense complexos.
- Una qüestió política: a qui i per què fa nosa la immersió.
- Entrevista: Juan Carlos Moreno Cabrera, el lingüista que ha vingut del fred.
- Taula rodona: Lluís de Yzaguirre, Lluís Cabrera, Matthew Tree i Carme Junyent reflexionen en veu alta sobre la llengua.

38 El català a l'ensenyament

Un repàs a l'actualitat per àmbits educatius.

50 El català als territoris

Una mirada imprescindible.

Docència

Número 33

CONSELL DE REDACCIÓ: Josep Aparicio, Joan Barahona, Montserrat Bayot, Josep Ma Cervelló, Arcadi Figueras, Narcís López i Pep Vinyals. **COL·LABORACIONS:** Carles Castellanos, Màrius Serra, Xavier Díez, Juan Carlos Moreno Cabrera, Lluís Cabrera, Matthew Tree, Carme Junyent, Lluís de Yzaguirre, Josep Ma Cervelló, Miquel Àngel Essomba, Jordi Solé Camardons, Francesc Pané, Judit Mulet, Favid Caselles, Natàlia Qui, Joan Lladonet, Alfons Esteve, Vicent Maurí, Alà Baylac Ferrer, Manel Riu. **DISSENY GRÀFIC:** Josep Aparicio. **Edita USTEC-STEs DIPÒSIT LEGAL:** L-274-1996

USTEC-STEs

Barcelona (08007): Ronda Universitat, 29, 5è Telèfon 93 302 76 06 - Fax 93 302 55 99

Girona (17001): Eiximenis, 14, 2n 2a Telèfon 972 20 20 34 - Fax 972 41 17 03

Lleida (25002): Pg. Ronda, 2, 1r 4a Telèfon 973 26 30 32 Fax 973 272507

Tarragona (43003): August, 21 entl. 1a Telèfon 977 23 52 63 Fax 977 23 90 04

Tortosa (43500): Rosselló, 6, entl. Telèfon i Fax 977 51 10 46

Correu electrònic: barcelona@sindicat.net girona@sindicat.net lleida@sindicat.net tarragona@sindicat.net

Web: www.sindicat.net

La llengua assetjada

Aquesta *Docència* que teniu a les mans parla de la situació de la nostra llengua, especialment a l'escola. I ho fem des de les nostres reconegudes conviccions en favor de la llengua catalana, que ara mateix pateix una perversa combinació d'assetjament moral i d'atacs directes, però que, malgrat tot, manté una esperançadora vitalitat.

En una ocasió, en una compareixença del nostre sindicat a la Comissió d'Educació del Parlament de Catalunya en plena discussió sobre la Llei d'Educació, un diputat d'un grup minoritari i molt visceral contra el català ens va dir que a vegades estava d'acord amb nosaltres però que era una llàstima que fóssim tan "catalanistes". El nostre representant li va contestar que això era genètic, que formava part del nostre ADN fundacional. Durant tots aquests anys ens hem distingit per ser el sindicat de l'escola pública i de l'escola catalana en llengua i continguts, un tot indestriable en un ensenyament de qualitat i per a tothom. A inicis dels anys 80, ara fa trenta anys, juntament amb el grup de professors de català organitzats a la DEC d'Omnium Cultural i les escoles del CEPEPC (Col·lectiu d'Escoles per a l'Escola Pública Catalana), vam ser el sindicat que va apostar per una escola on el català fos la llengua vehicular i d'aprenentatge i pels programes d'immersió per atendre una realitat d'autèntic *apartheid* cultural als barris i poblacions perifèriques, especialment de la Barcelona metropolitana, destinades per l'urbanisme franquista a contenir la immigració castellanoparlant arribada a Catalunya (més d'un milió de persones entre 1960 i 1975).

30 anys d'escola catalana han estat un èxit col·lectiu com ben pocs n'hi ha hagut en aquest país. El català, com a llengua de l'aprenentatge, ha estat associat a una escola, especialment pública, que no ha segregat ningú per motius de llengua familiar, que ha educat en les mateixes aules alumnat de procedències molt diverses que ha compartit el català com a llengua comuna i com a eina per a la igualtat d'oportunitats. En tot aquest temps no s'ha formulat mai una crítica pedagògica al model, avalat per un consens social amplíssim. Els atacs a la nostra llengua vénen de posicions polítiques militants contra el català que han utilitzat els fòrums polítics i judicials i han provocat algunes sentències contra l'ús vehicular del català que, si bé han obert esclertes i han generat inestabilitat, no han gosat pas de qüestionar el model de manera general perquè els hem parat els peus amb la nostra determinació i amb una actitud unitària, concretada en la creació d'una plataforma d'entitats de la comunitat educativa i del món acadèmic i cultural, Somescola.cat, que ha liderat les respostes civils i la renovació del consens social per la llengua. Davant sentències del Tribunal Suprem que insten a "reintroduir el castellà com a llengua vehicular de l'ensenyament a

Catalunya", ens hem mobilitzat i hem omplert tant escoles i instituts de cartells, pancartes i d'activitats d'estima per la llengua ("la paraula en català que més m'estimo"), com places de gent a tot el país amb una concentració simultània davant els ajuntaments el mateix dia en què començava el curs escolar 2011-2012.

Són evidents les dificultats que té el català per continuar existint com a llengua sense cap altre suport que el dels seus parlants, permanentment hostilitzat per la ideologia supremacista vinculada al castellà, però si volem compartir el català, especialment a l'escola i als centres educatius, amb aquelles persones que procedents de molts llocs del món han vingut a viure entre nosaltres, si volem afavorir-ne la comprensió i l'ús com a llengua de relació, si volem que s'estimin també el català com a llengua d'una nova identitat que se superposi a les altres com les capes d'una ceba, no podem convidar-los a un funeral, no podem mantenir el discurs més pessimista (tan estès entre els qui creuen que són els més fermes defensors de la llengua) que ho impregna tot d'un to tan negatiu que sembla que només puguem reclamar heroisme davant una derrota segura.

El discurs més radicalment favorable és el que diu que el català és una llengua de futur, amb una comunitat lingüística de 10 milions de parlants, dels quals molts la tenen com a referència per als mitjans de comunicació i el consum cultural, que té altíssims índexs de fidelitat malgrat la persistència de comportaments diglòssics, i que en el darrer decenni ha incorporat 500.000 nous parlants, amb un increment de transmissió del català als fills entre les parelles d'origen castellanoparlant que continuen parlant en castellà, llengua familiar, als pares, però que parlen en català, tant o més que en castellà, als fills. Cal dir que, en relació amb el nombre de parlants, el català és la vuitena llengua més activa a internet, tal com ha detectat un geògraf americà, Eric Fisher, que ha construït un mapa del món de l'ús del *twitter* i hi ha representat la procedència i la intensitat de les piulades i discriminat les llengües en què estaven fetes. I ara a Europa hi ha un mapa que detecta una comunitat de parlants que no existeix en el mapa polític: hi apareix el català, en tot el seu àmbit lingüístic, i no pas com una imposició sinó per la força espontània dels seus parlants. Una aparició espectral, si voleu, però rotundament democràtica.

Per la intensitat del fenomen en aquelles generacions més joves de 40 anys, que són les que han estat escolaritzades en l'escola democràtica catalana i en programes d'immersió lingüística, creiem que som davant indicadors que ens diuen que l'escola ha fet la seva feina i que ens en podem sentir orgullosos. Però és evident que encara avui el català és una llengua que ha de lluitar cada dia per tenir un lloc al món, contra poderoses forces adverses que la volen desplaçar dels espais públics on s'ha fet forta i que, en llocs tan simbòlics com l'escola, és una llengua assetjada.

USTEC·STES

4

Docència
Número 33

Per Carles Castellanos

Lluita per la llengua, un balanç necessari davant la confrontació definitiva

En un moment en què ens trobem a les portes d'una confrontació lingüística important –potser definitiva–, sembla convenient de fer una anàlisi en perspectiva de la lluita per la llengua al llarg del període postfranquista per tal de copsar-ne les principals singularitats. Aquesta anàlisi pot ajudar al rearmament argumental necessari a partir d'un coneixement més aprofundit de la dinàmica interna que mou la lluita per la llengua, de tal manera que en puguem aprofitar totes les potencialitats.

La història de la lluita per la llengua dels darrers trenta anys és generosa en experiències i ensenyaments, i sempre ens assenyala la importància de la reflexió sociolingüística com a factor determinant en l'orientació de l'acció.

Les anàlisis oficials (i sovint també les acadèmiques) acostumen a considerar la situació sociolingüística efectiva damunt la realitat dels Països Catalans com el simple resultat de l'aplicació de les lleis vigents en cada moment concret. L'anàlisi històrica que exposarem tot seguit pretén demostrar que les dinàmiques fonamentals que han marcat l'esdevenir de la llengua catalana són el resultat de la combinació d'elements estructurals i d'elements ideològics, una combinació en la qual el Moviment de Lluita per la Llengua (MLL) hi ha tingut un rol sempre remarkable.

El regne de la ideologia bilingüista (1979-1982)

La primera configuració de la dinàmica sociolingüística en el període postfranquista es pot considerar centrada en unes polítiques lingüístiques promogudes per les institucions autonòmiques, marcades per la ideologia bilingüista.

Els estatuts d'autonomia i les lleis de política lingüística defineixen el marc en què s'ha mogut la política lingüística autonòmica oficial. Els estatuts daten del període 1979-1983 ¹. El desplegament legislatiu és posterior (1983-1986) ², un període en què ja s'havia iniciat la contestació a les tesis oficials.

Abans, però, d'aquest desplegament legislatiu la ideologia bilingüista ja es manifestava en els usos i discursos oficials de l'autonomisme en la forma d'una gran ambigüitat en els objectius, tal com va denunciar el conegut Manifest d'*Els Marges* de l'any

L'essència de la ideologia bilingüista ha consistit a fixar l'objectiu de la normalització en l'ús compartit del castellà i el català dins l'àrea lingüística pròpia, ha assumit com a objectiu la subordinació legal i ha abandonat la tasca d'estructurar un espai cultural propi

1979 ³. A part d'aquesta crítica genèrica que tenia més que res la funció de "toc d'atenció", en un primer moment, la ideologia bilingüista no va trobar cap oposició sistemàtica significativa d'un cert abast col·lectiu i d'aquí el títol d'aquest apartat com a referent al "regne de la ideologia bilingüista". L'essència de la ideologia bilingüista consisteix a fixar l'objectiu de la normalització lingüística en l'ús compartit del català i el castellà dins l'àrea lingüística pròpia. Aquesta pràctica, com és prou sabut, va anar posant les bases per a la generalització d'una pràctica de "bilingüisme unilateral" (només els catalanoparlants el practicaven realment), de manera que els usos lingüístics resultants afavorien de manera molt evident la llengua dominant.

La constatació de l'estancament en l'ús social de la llengua va posar en evidència l'existència de man-

cances en la política lingüística, la causa de les quals és el que anomenàvem "limitacions de tipus estratègic dels governs autonòmics, que es poden resumir en tres aspectes importants: la manca d'objectius establerts per al procés de normalització lingüística; un marc legal regulador de la política lingüística, que no ha estat mai l'adequat; i la manca d'agrupació i de dinamització convenient de les forces socials favorables a la normalització lingüística.

Pel que fa al primer aspecte, podem afirmar que la política lingüística de la Generalitat de Catalunya⁴ s'ha mogut en un marc ideològic que no ha permès de superar la subordinació lingüística pel fet que s'ha basat en la sacralització del marc polític espanyol, dels seus representants, i de la llengua oficial de l'Estat. L'horitzó d'aquesta ideologia no ha estat pas la consecució de la igualtat en l'ús de les llengües al si de l'Estat espanyol, sinó que s'ha limitat a desenvolupar l'ús del català parcialment fins a igualar-lo a l'ús de l'espanyol en alguns àmbits i dins algunes zones de l'àrea lingüística catalana. És a dir, que tan sols ha arribat a formular com a fita arribar a un bilingüisme parcial i majoritàriament unilateral, tal com hem assenyalat. En cap moment s'ha mostrat de manera clara l'objectiu necessari de convertir el català en la llengua general de relació social dins el seu territori. Aquesta ideologia de caràcter provincial ha arribat a assumir com a objectiu implícit la subordinació legal i a abandonar la tasca d'estructurar un espai lingüístic i cultural propi. El govern regionalista s'ha oposat als Països Catalans, no sols com a projecte polític sinó també com a simple marc comú d'intercanvi cultural i lingüístic.

Pel que fa al marc legal, cal precisar que la doble oficialitat lingüística espanyol-català dins els territoris autonòmics és, tal com s'ha establert, fonamentalment desigualtaria pel fet que l'estructura de l'Estat es manté rígidament monolingüe i el funcionament de les autonomies és forçosament bilingüe. El grup lingüístic catalanòfon resta estructurat al si de l'Estat espanyol com una mena de subconjunt absorbible i substituïble per l'espanyol. Un parlant de la llengua catalana ha de conèixer i utilitzar obligatòriament la llengua espanyola. Un parlant d'espanyol no té la necessitat legal d'utilitzar cap altra llengua. Des del punt de vista de les lleis hi ha, per tant, parlants de primera i parlants de segona. Acceptar aquest marc legal desigual i ajudar a promoure'l i defensar-lo ha estat responsabilitat també de la Generalitat de Catalunya, des de la qual mai no s'ha proposat la defensa d'un marc legal igualitari. La desigualtat consagrada per la Constitució espanyola i reforçada pels estatuts d'autonomia ha estat defensada com a únic marc legal possible.

I finalment, pel que fa a l'agrupació de les forces socials, ja hem assenyalat que des del govern de la Generalitat de Catalunya no s'ha volgut estructurar

l'àmbit lingüístic i cultural dels Països Catalans i s'ha promogut l'actitud injustificada i injustificable de la "no-intervenció" fora dels límits de la regió administrativa. L'acceptació i la defensa de la fragmentació del territori ha contribuït seriosament a

derrotistes i apocalíptics.

Els instruments socials favorables a l'ús social del català (TV3, immersió lingüística a l'ensenyament primari, presència institucional de la llengua etc.) han estat finalment insuficients des d'un punt de vista global, situats dins el marc de la ideologia bilingüista dominant durant molts anys ⁵.

L'acceptació i la defensa de la fragmentació del territori ha contribuït seriosament a limitar la força del mercat cultural potencial i a reduir les possibilitats de la normalització

Aspectes d'un moviment nou (1982-2006)

Entre els anys 1981 i 1982 es configuren diferents formes d'acció social (no governamental) de defensa de la llengua: d'una banda, la Crida a la Solidaritat l'any 1981; i de l'altra, els Grups de Defensa de la Llengua (GDL) l'any 1982.

D'una manera general, podem simplificar aquesta reacció en un doble sentit. En un determinat àmbit, es produeix una reacció defensiva davant l'increment de les agressions espanyolitzadores. El fenomen més significatiu d'aquesta expressió és la Crida a la Solidaritat ⁶, nascuda com a resposta al manifest espanyolista que presentava la situació sociolingüística a Catalunya com de persecució de la llengua espanyola.

limitar la força del mercat cultural potencial i a reduir les possibilitats de la normalització. Encara ha estat més negativa l'actuació en relació amb els moviments socials de defensa de la llengua, pel fet que s'ha contribuït a marginar el moviment de lluita per la llengua, els membres del qual han estat bandejats dels mitjans de comunicació i acusats de

La Crida va néixer en una assemblea que va tenir lloc a la Universitat de Barcelona el 18 de març del 1981. A causa del seu naixement de tipus reactiu, la

línia d'acció de la Crida es va centrar sobretot en el foment de la presència social de la llengua catalana, però sense combatre conceptualment la ideologia bilingüista oficial ni, de manera general, la política lingüística de l'autonomisme.

La Crida va fer una tasca important de sensibilització i de mobilització, amb accions entre les quals

destaca l'acte multitudinari que sota el lema de "Som una Nació" va tenir lloc al camp del Barça el 24 de juny de 1981. Aquesta nova organització va proveir, doncs, d'una sensibilitat reactiva àmplies capes socials de la societat catalana.

En un altre sentit podem situar l'aparició dels GDL, una organització vinculada a l'independen-

ort...

à.

Foto: J. Moya-Angeler

tisme polític que s'estava desenvolupant amb una dinàmica pròpia i que intervé en la lluita per la llengua amb uns posicionaments nous. Probablement la característica més remarcable dels GDL és la síntesi que es proposa, des del seu naixement, entre el pensament i l'acció, la qual cosa li va permetre de dotar d'una estratègia pròpia el Moviment de

Lluita per la Llengua.

Nascuts l'any 1982, els Grups de Defensa de la Llengua s'esforcen a fer confluïr l'esperit d'*Els Marges*, la sociolingüística d'Aracil ⁷ i l'activisme lingüístic. Les tesis de partença dels GDL són igualment crítiques: la situació social de la llengua es troba en un moment difícil; el missatge conformista emès pel poder autonòmic (del Principat) tendeix a desmobilitzar, i el fonament teòric a favor del bilingüisme és la porta per a l'avanç de la substitució lingüística.

Una de les línies d'actuació importants dels Grups de Defensa de la Llengua és el debat ideològic adreçat a rebatre tot el conjunt de pressupòsits falsament optimistes i encobridors de la realitat social i a difondre una dinàmica dirigida a frenar el procés de substitució de la llengua catalana pel castellà, les bases fonamentals de les quals eren, en síntesi tres. En primer lloc, la crítica del bilingüisme i la defensa per al català de la "necessitat d'ús" en tots els àmbits (això requeria el retrocés en els àmbits principals de les llengües en concurrència amb el català, que en el cas de l'Estat espanyol és la llengua espanyola). En segon lloc, la dinamització de la societat, tot promovent la mobilització (és a dir, una dinàmica contrària als discursos desmobilitzadors). I, en tercer lloc, la incidència en la política lingüística, una incidència que s'articula en un triple eix: consciència sociolingüística, emplaçament de les institucions i acció ⁸.

Una dinàmica, en aquest triple eix, que era nova entre les organitzacions que havien defensat la llengua en èpoques precedents i que s'havien limitat o bé a fer simplement agitació reivindicativa sense exposar argumentacions, i tot sovint fent tasques que corresponien a les institucions; o bé eren simples apèndixs de la política lingüística oficial. La nova línia dels GDL con-

feria al Moviment de Lluita per la Llengua una capacitat més gran d'influència ideològica, política i organitzativa i, en conseqüència, la possibilitat d'autoreproduir-se i d'expandir de manera progressiva la influència del seu discurs.

Tant la Crida com els GDL es van dissoldre a finals dels anys 80 del segle passat però van deixar

El missatge conformista emès pel poder autonòmic tendeix a desmobilitzar i el fonament teòric a favor del bilingüisme és la porta per a l'avanç de la substitució lingüística

tota una herència d'esperit crític i de mobilització que ha arribat fins als nostres dies.

Els anys 90 del segle XX han representat una extensió social important dels discursos crítics que van anar penetrant dins les estructures oficials o pròximes. L'interès per l'ús social de la llengua s'estén dins estructures oficials, com els Centres de Normalització Lingüística, o acadèmiques, com els Grups de Sociolingüística Catalana i les Comissions de Normalització Universitàries etc. Cal remarcar sobretot les organitzacions centrades en l'ensenyament com STEI, Escola Valenciana etc. I el tombant de segle encara veu el naixement de noves estructures de mobilització com la Plataforma per la Llengua i la CAL (Coordinadora d'Associacions per la Llengua) i d'esforços de coordinació portats a terme per la FOLC (Federació d'Organitzacions per la Llengua Catalana).

Emancipació del moviment i balanç general (del 2006 en endavant)

Es tracta d'un període marcat per l'esgotament del marc polític autonòmic, una situació que es vol resoldre amb reformes dels estatuts (a Catalunya-Principat entre els anys 2006 i 2010 (text aprovat el 30 de setembre de 2005); al País Valencià l'any 2006; i a les Illes, l'any 2007), reformes amb un balanç general negatiu.

Des del punt de vista de l'ús social de la llengua, podem dir que, tot i els avenços que hem assenyalat, no s'ha aconseguit, a les zones sota domini de l'Estat espanyol, invertir encara la tendència al progressiu augment de la presència social de la llengua espanyola; però han augmentat molt la consciència, l'organització i la mobilització, tal com hem descrit als paràgrafs precedents. La consciència ha acabat polititzant-se en una orientació independentista. Però el que és més important és que la lluita per la llengua ha acabat fixant objectius en tots els camps, tal com ja ho apuntàvem al capítol precedent, des del cinema, a l'empresa, a la universitat, a la immigració..., i ha proveït, en tots els casos, les mobilitzacions i la propaganda del moviment, d'argumentacions reforçades. A nivell general són especial-

ment remarcables les argumentacions a favor de fer de la llengua catalana la llengua comuna, en una societat on es practiquen moltes llengües; i també la defensa sistemàtica del mercat lingüístic i cultural de la producció en llengua catalana. També, en el pla de la forma lingüística, s'ha anat consolidant la crítica rigorosa als intents de cedir a l'espanyolització en els elements lexicals i estructurals de la llengua.

En primer lloc, és imprescindible ressaltar la importància de la reflexió política, social i sociolingüística entorn de la lluita per la llengua. Aquesta reflexió ha permès de fer els dos salts qualitius principals del moviment: en un primer moment, l'assumpció de la sociolingüística crítica (anys 1982 a 1986); i en un segon moment, el salt a la politització de masses que ja hem apuntat (anys 2006 a 2011).

A través d'aquests dos salts qualitius la lluita per la llengua ha anat prenent una independència argumental i organitzativa de les propostes de les institucions autonòmiques. És forçós recordar, doncs, que sense pensament crític la lluita per la llengua no hauria passat de les reivindicacions de suport a les propostes governamentals autonomistes, construïdes sempre entorn de la fal·làcia del bilingüisme.

En aquest llarg procés s'ha generalitzat finalment un objectiu que l'any 1982 era tan sols formulat i promogut per una minoria influïda per les argumentacions dels Grups de Defensa de la Llengua: fer del català la llengua general de relació social. Dins aquesta perspectiva han anat madurant al si del moviment de lluita per la llengua, propostes elaborades adreçades a la gestió de la diversitat lingüística (per exemple, sota el lema de "El català, llengua comuna", tal com hem assenyalat més amunt).

Lluita política i lluita per la llengua

La perspectiva de la independència política torna a posar sobre la taula la relació entre la lluita política i la lluita per la llengua. Una primera observació es pot fonamentar en l'evidència, extreta de diverses experiències, que la conquesta de la independència no és pas una garantia absoluta de normalització lingüística. La independència política pot ser una condició necessària per aconseguir que una llengua sigui la llengua general de relació social al propi país, però no és una condició suficient, tal com demostren un cert nombre d'estats independents (com Irlanda i diversos països africans) que no han aconseguit aquest objectiu. Es tracta d'una constatació més de l'autonomia relativa que s'ha d'entendre que hi ha entre la lluita per la llengua i la lluita política, les quals es basen en dinàmiques diferenciades. Així doncs, mentre que la lluita per la llengua té el seu fonament en els conceptes de la

sociolingüística i parteix bàsicament de la mobilització dels parlants (actuals o potencials) de la llengua en qüestió; la lluita política es fonamenta en un conjunt d'aspectes socioeconòmics i polítics de la societat i es basa en la mobilització de totes les persones concernides per l'opressió i mogudes per una consciència política.

L'altra gran lliçó que cal retenir parteix de la importància de l'organització i la mobilització en tot el procés, ja que és a través de l'experiència organitzativa i les mobilitzacions que s'ha desenvolupat la consciència lingüística del nostre poble al llarg dels anys, tal com hem exposat més amunt.

En resum, cal insistir en el fet que estem en unes condicions subjectives millors (més organització, més consciència...) per afrontar les batalles que han de venir. Potser ha arribat l'hora de reconèixer obertament que tot plegat ha estat gràcies a l'esforç que s'ha fet des de diferents instàncies per anar combinant de manera adequada l'acció i el pensament.

L'actualitat ja es presenta clarament en forma d'opció política. Tal com assenyala A. Contell al núm. 98 de la revista *La Veu* del mes de febrer passat⁹, les sentències dels tribunals espanyols s'han d'encabir dins una estratègia política que té com a objectiu impedir que el català pugui esdevenir llengua general de relació social en cap dels territoris de llengua catalana; és a dir, no sols a Catalunya (Principat) sinó també a les Illes i al País Valencià. Més endavant, prossegueix amb una argumentació que compartim i segons la qual la

És a través de l'experiència organitzativa i les mobilitzacions que s'ha desenvolupat la consciència lingüística del nostre poble al llarg dels anys i que s'ha arribat una evidència política: la reivindicació de la necessitat d'un Estat

situació actual ens posa davant una conjuntura que només té una solució que ja és fonamentalment política. La lluita ha de ser forta. I la resistència serà sens dubte exemplar, tal com mostren les mobilitzacions i accions reivindicatives que tenen lloc arreu dels Països Catalans¹⁰.

Però l'augment progressiu de la consciència sociolingüística ens ha portat finalment al que és una evidència política: la reivindicació explícita de la necessitat d'un Estat¹¹ com a única estructura política capaç d'abordar amb possibilitats d'èxit el treball de normalització lingüística que s'ha anat desenvolupant al llarg de tants anys i que finalment han de trobar una solució social i política viable.

1 A Catalunya-Principat, l'any 1979. Al País Valencià, l'any 1982. A les Illes Balears i Pitiüses, el 1983.

2 Llei d'ús i ensenyament del valencià (1983), la Llei de normalització lingüística de Catalunya (1986), la Llei de normalització lingüística de les Illes Balears (1986).

3 Manifest intitulat "Una nació sense Estat, un poble sense llengua?", publicat al número 15 de la revista *Els Marges*.

4 Prenem la crítica a la política lingüística de la Generalitat de Catalunya com a referencial. Els governs autonòmics del País Valencià, les Illes i l'Aragó (Franja de Ponent) han pres mesures encara més restrictives sobre una base ideològica semblant.

5 La ràdio i la televisió públiques autonòmiques han ajudat a estendre el coneixement de la llengua, i la immersió ha garantit en una àrea determinada la competència passiva en català, conquestes que han estat insuficients però que ara l'espanyolisme, impulsat des de les estructures de l'Estat, voldria també suprimir.

6 El nom complet era *Crida a la Solidaritat en defensa de la Llengua, la Cultura i la Nació Catalanes*.

7 Ens referim fonamentalment als continguts exposats principalment en les obres d'aquest autor, *Papers de sociolingüística* (1982) i *Dir la realitat* (1983).

8 (a) Desenvolupant la consciència lingüística dels parlants (i de retruc la capacitat de mobilització i d'organització). (b) Emplaçant les institucions i els partits polítics perquè assumeixin les seves responsabilitats (és per això que les organitzacions de defensa de la llengua calia que fossin sempre independents dels partits i de les institucions). (c) Portant a terme accions concretes que modifiquessin diferents aspectes de la situació sociolingüística.

9 Un Estat per normalitzar la llengua. <http://www.defensadelaterra.org/LaVeu/veu98.html#ass3>

10 Recordem la vaga de fam que des del passat 1 de març diferents membres de Jubilats per Mallorca, estan portant a terme en defensa dels drets lingüístics.

11 Quan parlem d'Estat ens referim a la proposta política d'una República independent i federativa, construïda des de les diferents regions històriques de la nació catalana.

Català

Màrius Serra
Escriptor

Temps era temps, i tampoc no en fa tant, encara, les escoles catalanes imposaven una bella llengua de trobada que ha congregat històricament usuaris de tot el món units en la parla per la seva voluntat libèrrima, sense que mai no hi hagi hagut ni un bri de coacció. Jo encara no he fet cinquanta anys i quan l'any 1981 vaig trepitjar la Universitat de Barcelona només havia rebut classes en espanyol. Allò sí que era una immersió com déu mana, sense cap altra opció lingüística ni en les assignatures maries i, segons com, ni al pati. Vaig aprendre, doncs, el libèrrim espanyol que m'oferien i el català me'l vaig fer llegint. I escoltant les dones de casa, que eren de la Geltrú i treien trossos del Fabra per la boca cada cop que l'obrien. He de dir que el meu cas és fronterer. Als Salesians d'Horta vaig formar part de l'última promoció que no va rebre ni un minut de classe en català. Però no me'n queixo. Per algun lloc havien de tallar.

Ara han passat més de trenta anys des de la generalització de l'ensenyament en català. En teoria, tots

els joves que viuen i aspiren a treballar a Catalunya han rebut classes de llengua catalana. Quina mena de classes? No ho sé. Segur que hi ha hagut de tot. Però, en general, no sembla que hagin estat un factor gaire motivador per fer-los usar a la vida els coneixements lingüístics que anaven adquirint a l'escola. Fa anys vaig conèixer un noruec que dominava nou llengües, entre les quals el català, però gairebé mai no parlava amb ningú. Alguns dels alumnes escolaritzats en català durant aquestes tres dècades s'assemblen prou a aquest noruec.

Les dues motivacions fonamentals per usar una llengua són la necessitat (comunicativa, per pura supervivència) i l'atracció o fins i tot admiració (cultural) pel que ens arriba vehiculat en aquella llengua. En el cas català massa sovint han fallat totes dues. L'arribada massiva d'immigrants de cultures no europees ha posat en evidència que el català no els és estrictament necessari per sobreviure. És una constatació cruel, però reflecteix el país on vivim. Pel que fa a l'admiració cultural, el sistema de valors ha canviat tant en tan poc temps que el prestigi cultural està en constant redefinició. Vam perdre l'èpica de l'alta cultura resistencial i hem intentat redefi-

L'atac

nir-la des d'una presumpta normalitat que massa sovint topa amb la força d'un Estat que no només no ens juga mai a favor sinó que juga descaradament en contra. En el dia a dia ens debatem en l'eficàcia efímera de la cultura popular contemporània, que no és altra que la dels mitjans de comunicació. L'audiometria és fulgurant, però no deixa petja. El que avui és un factor de motivació lingüística de primera magnitud demà ja ha passat de moda.

I a més, a redós de l'audiència sempre hi ha l'acadèmia. Per a un munt de joves amb un cert esperit crític l'univers cultural que emana del català no té el component alliberador que un immersit en l'espanyol com jo hi trobava. El català, tot i la seva fragilitat, també s'ha convertit en la llengua artificial del món oficial. I no només són oficials els representants institucionals que inauguren locals, premien poetes o fan discursos de sintaxi encartonada; també hi ha una projecció mental que la societat fa per dibuixar allò que és correcte. Allò, en definitiva, que cal subvertir perquè la vida tingui un mínim d'interès. La contradicció, naturalment, va més enllà de l'ús d'una llengua o una altra. És un conflicte cultural de primera magnitud entre l'entreteniment i l'enteniment. Entre la mol·lície i l'esperit crític.

El català ha d'aspirar a l'expansió lingüística; és a dir, a augmentar el seu nombre d'usuaris i, sobretot, la intensitat del seu ús

Tants anys de batalla parlant de "normalització lingüística" han deixat una sensació d'insatisfacció permanent. Les cultures no es divideixen en normalitzades i no normalitzades. Què vol dir, normalitzar el català? El català ha d'aspirar a l'expansió lingüística, és a dir, a augmentar el seu nombre d'usuaris i, sobretot, la intensitat del seu ús. I si algun regionalista orgànic o algun blavero desenfeinat troba que aquest canvi terminològic respon a una pulsio imperialista que s'hi posi fulles. De tant normalitzar-nos al final ens han fet passar per l'adreçador. Potser ara convé excepcionalitzar el català. I per fer-ho el marc polític emanat de la transició espanyola resulta del tot insuficient.

Xavier Díez
Historiador

La insuportable lleugeresa del català a l'escola Les amenaces polítiques contra la immersió lingüística

Històricament, el català ha tingut una posició precària dins del sistema educatiu. Bandejat d'escoles i instituts públics, reclus en iniciatives aïllades i disperses, municipals, privades i autogestionades, fins a la revolució de 1936¹ no pogué mantenir una presència relativament àmplia i estable al Principat, i que tanmateix, resultà efímera.

La història moderna de l'escola catalana encara està per escriure, tanmateix l'extensió de la llengua a partir dels setanta ha anat paral·lela a la construcció de l'autonomia i d'una escola pública potent –encara que migrada i subfinançada– en la qual el protagonisme del sindicalisme democràtic resultà fonamental. De fet, els grups que confluïren en el que seria USTEC·STEs van ser, ja abans de la mort del dictador, els qui proposaren un sistema d'immersió lingüística que no es va poder aplicar fins a la dècada següent.

El català ha aconseguit l'estatus d'una llengua útil i utilitària, però socialment confinada en determinats àmbits com el cultural, l'educatiu i poca cosa més

I precisament la Llei 7/1983 de 18 d'abril de normalització lingüística, anomenada popularment *Llei del català*, fou la que va fer possible la immersió lingüística com a mitjà que permetia el coneixement lingüístic de la llengua pròpia del país a la totalitat dels residents. Les circumstàncies del moment, amb uns sis milions d'habitants, dels quals més de dos i mig eren nascuts fora del Principat, impel·lien la societat catalana a fer un projecte nacional integrador en el qual es prioritzava la llengua en inferioritat de condicions (com a llengua vehicular de l'ensenyament) per damunt d'un castellà hegemònic tant en l'àmbit públic com privat.

La immersió ha reeixit en bona part dels objectius que s'havia proposat, però arrossega algunes mancances. El coneixement lingüístic de la població catalana s'ha incrementat significativament, tal com es constata a les enquestes lingüístiques, però l'ús social sembla que experimenta un cert estancament. Com afirmen alguns analistes ², el català ha aconseguit l'estatus d'una llengua útil i utilitària, que permet a qui la domina millorar les perspectives professionals i personals, però socialment confinada en determinats àmbits com el cultural, l'educatiu i poca cosa més. De fet, el castellà continua tenint un pes abassegador en l'àmbit públic i de la comunicació i compta amb el suport poderós d'una hiperactiva maquinària estatal.

Tanmateix, la recuperació del català i, en el cas del Principat, la immersió lingüística han permès d'incrementar entre 1986 i 2007 (amb un augment d'1,2 milions de nous residents) en 1,6 milions el nombre de parlants i lectors i en més de 2,1 milions les persones amb capacitat d'escriure'l. Percentualment, la capacitat de parlar-lo s'ha incrementat en més de trenta punts (fins prop del 85%). Des d'aquest punt de vista, més enllà dels errors per excés o per defecte, el sistema d'immersió no pot sinó obtenir una qualificació d'«excel·lent», mèrit d'un professorat compromès de manera excepcional i la seva aplicació ha estat una experiència que ha suscitat un gran interès internacional.

L'atac a la llengua com a estratègia política

No tothom contempla amb satisfacció aquest èxit de la comunitat educativa catalana. Ja a principis

dels vuitanta, diversos nuclis vinculats al franquisme o al nacionalisme espanyol més excoent van expressar la seva hostilitat a qualsevol avenç del català. La primera manifestació pública de rebuig a la presència del català dins l'àmbit públic fou el *Manifiesto de los 2.300* (1981). Paral·lelament altres nuclis d'inspiració lerrouxista i la reconstituïda dreta franquista sota el paraigües d'*Alianza Popular* (a partir de 1989, *Partido Popular*) van perseverar en l'oposició a la normalització lingüística, a partir d'una estratègia de rebuig a la condició nacional catalana. A més, grups polítics lligats a una intel·lectualitat de vocació jacobina i que han vinculat el català amb el nacionalisme (*Ciudadans*, *Unión Progreso y Democracia*), han mantingut una pressió legal i jurídica (que contrasta amb la seva irrelevància social) per erosionar la presència pública del català, amb la qual cosa han fet de l'escola el camp de batalla triat per a la seva guerra particular.

Quan, a principis dels noranta, una nova generació de polítics espanyols entra als partits –entre d'altres José María Aznar–, ja no se senten vinculats als pactes de la Transició i consideren que l'autonomia catalana ha anat massa lluny. És des d'aquest moment en què de l'anticatalanisme latent es passa a la catalanofòbia militant, ja que, a més, concedeix rèdits electorals arreu de l'Estat. La qüestió lingüística, i el sistema d'immersió en particular, esdevenen dianes polítiques per tal de satisfer bona part de l'electorat espanyol. Un atac sistemàtic que no hauria estat possible sense un conjunt de mitjans de comunicació –la *Brunete* mediàtica, segons afortunada expressió del president Pasqual Maragall– que fan terribles campanyes de tergiversació informativa i d'incitació a l'odi cultural. S'arriba a dir que es persegueix el castellà a l'aula i que l'espanyol és discriminat.

És així com el català a l'escola –més concretament l'objectiu de desmuntar el sistema d'immersió– entra en l'agenda política, especialment per part d'un Partit Popular que ja se significà per muntar una campanya contra l'Estatut de 2006 i que, des dels seus serveis jurídics, tracta de torpedinar qualsevol norma regulatòria de la immersió o de la presència de la llengua pròpia a les institucions educatives del país.

Fruit d'aquesta pressió jurídica, tant el Tribunal Suprem espanyol com el Tribunal Constitucional han dictat diverses sentències –sovint contradictòries– que si bé avalen la normativa general, alhora estableixen (TS, juny de 2009) que el castellà ha de ser considerat com a llengua vehicular. Tanmateix, la sentència que més afebleix el sistema d'immersió és la del Constitucional contra l'Estatut de Catalunya, de juny de 2010, que, amb l'objectiu d'erosionar jurídicament l'entramat legal de l'autonomia catalana, també obliga la Generalitat a incloure l'ús del castellà com a llengua vehicular a l'ensenyament públic català. Una imposició en què s'ha

insistit amb la recent interlocutòria de setembre de 2011, on s'instaura el Departament d'Ensenyament a aplicar aquest "decret de nova planta" postestatut.

El programa del Partit Popular i la voluntat de desmuntar el sistema d'immersió

L'evolució ideològica recent del Partit Popular l'ha portat a sofisticar la presentació dels seus missatges a l'opinió pública, però sense modificar-ne l'essència del contingut. Així, es passa de l'hostilitat oberta contra els fets nacionals no castellans a un cert esperit de «recentralització administrativa», en el context de crisi, per fer retrocedir l'estat autonòmic.

D'altra banda, ja sabent-se guanyador dels comicis del 20 de novembre de 2011, planteja un programa electoral on materialitzava les seves intencions de desnacionalització de Catalunya, tot disfressant el procés com una qüestió de racionalització i harmonització. Tot i això, bona part dels polítics espanyols de tot l'espectre ideològic sap de l'extrema sensibilitat que suscita entre la societat catalana el qüestionament del sistema d'immersió, i hi ha la possibilitat que s'arribés a produir un acte massiu de desobediència civil entre el professorat de l'ensenyament públic si s'obliga a acatar les diverses sentències contra la llengua pròpia. És per això que des de territoris com València ja s'han experimentat altres procediments que puguin introduir subtilment els canvis desitjats pels polítics nacionalistes espanyols.

I precisament és a València, on des de fa anys es practica una separació d'alumnes en funció de línies educatives en valencià o castellà, que la conselleria actual impulsa el que s'anomena pomposament «ensenyament trilingüe»; és a dir, tot l'alumnat junt reben classes equilibradament en les dues llengües oficials de la seva comunitat més l'anglès. Un sistema subtil d'acabar amb la creixent demanda de línies en valencià que s'estava produint en els darrers anys, que propicia la *desvalencianització* del sistema escolar i que, en canvi, negligeix la introducció, amb garanties, de la llengua pròpia, als centres on tenia una presència residual.

Coincidint amb aquesta deriva recentralitzadora, el PP de les Illes Balears ha fet un pas més per eliminar el català com a requisit per treballar a l'administració pública³, la qual cosa, afegida a la sentència del Tribunal Constitucional contra l'Estatut de 2006, podria posar en qüestió el tallafocs que representa el requisit del català per exercir la docència a l'ensenyament públic.

Davant de tot aquest nou panorama, el programa electoral del PP contempla en educació un seguit de mesures que, combinades, podrien aconseguir el poc dissimulat objectiu de reduir la presència del català a l'escola a un estatus secundari, a l'alçada d'un *patois* que serveixi per a la deconstrucció de la identitat nacional del nostre país a mitjà termini.

Es passa de l'hostilitat oberta contra els fets culturals no castellans a un esperit de recentralització administrativa en el context de la crisi que vol fer retrocedir l'estat autonòmic

"Garantizaremos el derecho a utilizar el español y las otras lenguas cooficiales como lenguas vehiculares."

"Impulsaremos la opción de una educación trilingüe en las comunidades autónomas con lengua cooficial."

*"Impulsaremos la movilidad en todo el territorio nacional de todos los cuerpos docentes."*⁴

S'hi percep clarament la voluntat d'eliminar –o limitar– el sistema d'immersió lingüística, tot fent servir l'excusa d'un ensenyament trilingüe; a més, amb la possibilitat d'eliminar el català com a requisit per tal que persones d'arreu de l'Estat, sense la capacitat del català, puguin exercir a escoles i instituts catalans. Un parell d'exemples gràfics: imaginem un Departament de Matemàtiques d'un institut amb tres membres. Una plaça de matemàtiques en català, una en castellà i una en anglès (amb requisits diferents, i oberta a concurs de trasllats) o una escola amb sis places de primària (dues en català, dues en anglès, dues en castellà) i obertes a tot el cos estatal de professors i mestres mitjançant el concurs de trasllats estatal.

Es congrien, doncs, tempestes a l'horitzó, amb la dificultat afegida que, al llarg dels darrers anys, a Catalunya, ens han pres tots els paraigües legals per fer front a la incertesa de la situació. Caldrà, doncs, per compensar-ho, una voluntat molt ferma i amplis consensos amb la comunitat educativa per defensar el sistema d'immersió, un dels grans èxits de l'educació pública catalana, actualment en perill.

1 La revolució de 1936 permeté expropiar tota l'extensa xarxa d'escoles religioses del Principat i regular l'educació amb una presència important del català, impulsada des del Consell d'Escola Nova Unificada (CENU), fins aleshores bandejat de l'educació regular, tret d'algunes iniciatives d'escoles municipals.

2 Joan Pujolar, "Els joves i la catalanitat líquida", a *L'Avenç*, núm. 373, nov. 2011, pp. 26-31.

3 Avantprojecte de llei .../2011, de modificació de 3/2007, de 27 de març, de la funció pública de la comunitat autònoma de les Illes Balears <http://www.caib.es/govern/archivo.do?id=1026224>

4 Programa del Partido Popular. Elecciones 2011, Madrid, 2011, pp. 83-84.

USTEC-STES

18

Docència
Número 33

Juan Carlos Moreno Cabrera Trencant els mites de l'espanyolisme lingüístic

Juan Carlos Moreno Cabrera, nascut el 1956, és una *rara avis* dins del món acadèmic i universitari madrileny. La seva posició com a lingüista entestat a rebatre els mites del nacionalisme lingüístic espanyol i a defensar els drets de les llengües minoritzades per les polítiques d'imposició del castellà, l'han donat a conèixer més enllà del cercle estricte de la filologia castellana com un personatge polèmic. Moreno Cabrera és catedràtic de lingüística general a la Universitat Autònoma de Madrid, ha treballat per a la UNESCO en l'*Informe sobre les Llengües del Món*, ha dirigit l'adaptació al castellà de *The Cambridge Encyclopedia of Language*, de D. Crystal (1994), i ha participat en diversos projectes europeus sobre les llengües. Els títols d'algunes de les moltes obres que té publicades ens donen força pistes del seu criteri científic net dels prejudicis habituals en la lingüística castellanista, *La dignidad e igualdad de las lenguas* (2000), *De Babel a Pentecostés: manifiesto plurilingüista* (2006) i, especialment, *El nacionalismo lingüístico. Una ideología destructiva* (2008). Actualment està en procés d'edició la seva darrera obra en què parla obertament sobre imperialisme lingüístic i l'etnocidi cultural aplicat al cas de la imposició del castellà. Directe en les seves afirmacions, les seves cites, que posen en evidència la ideologia hegemònica d'alguns filòlegs castellans de prestigi com Meléndez Pidal, o la rotunditat de les seves afirmacions - "No existeix, o almenys no es detecta, un nacionalisme lingüístic català", "L'euskera és més útil a l'Estat espanyol que l'anglès", "A Catalunya no hi ha discriminació lingüística al castellà", "El castellà no s'hauria d'ensenyar a les escoles de Catalunya", el converteixen en un lingüista espanyol atípic i dissortadament únic.

Històricament hi estem acostumats, o hauríem d'estar-hi, però encara ens sorprèn la incomprensió, fins i tot l'hostilitat, que genera la defensa del català com a llengua dels territoris que la tenen com a pròpia i indissociable de la seva trajectòria cultural i històrica. D'on prové tant de fanatisme? Per què una intel·lectualitat espanyola, altrament brillant en tants àmbits, participa i propaga tants de prejudicis contra les llengües diferents del castellà a l'Estat espanyol?

El problema rau en la ideologia de l'espanyolisme lingüístic, que va adquirir carta de naturalesa científica amb Menéndez Pidal però que és anterior i, no cal dir-ho, posterior a aquest pensador. Segons aquesta ideologia el castellà s'expandeix per tota la Península perquè és una llengua més útil, més fàcil, que té més avantatges i es pot entendre millor que la resta de llengües amb què convivia; fins i tot té trets estructurals, com el de les famoses cinc vocals, que el fan més susceptible de ser après amb facilitat. Res de tot això té cap mena de validesa lingüística, però som davant d'ideologia pura i dura i no pas davant de ciència. A més, els parlants de la resta de llengües es van adonar immediatament de les virtuts intrínseques del castellà i s'afanyaren a aprendre'l i a utilitzar-lo a causa de tots aquests nombrosos avantatges. Avui dia, el castellà o espanyol és l'única llengua autènticament internacional juntament amb l'anglès, darrere del qual resulta també la més atractiva, alhora que és la llengua que garanteix la igualtat, el progrés econòmic i la llibertat, com també la comunicació i la pau. La resta de llengües del Regne d'Espanya no tenen aquestes característiques d'excel·lència i, per tant, promocionar-les no tan sols és car, inútil, retrògrada i excloent, sinó que dificulta el domini absolut que el castellà ha de tenir en tots els àmbits per dret històric. Amb això no fem cap altra cosa que caracteritzar la ideologia de l'espanyolisme lingüístic actual, que és predominant en institucions com la RAE o l'Institut Cervantes i que està perfectament integrat en allò que actualment s'anomena "Marca Espanya". No es tracta, doncs, d'odi o animadversió contra allò que és català, es tracta d'una cosa molt pitjor. L'odi o l'admiració són emocions intenses, però sovint passatgeres i acostumen a atenuar-se amb el temps. El que tenim aquí és, ras i curt, ideologia, una manera de pensar que condiona absolutament la nostra visió del món, el nostre posicionament davant seu i davant la societat, i de la qual la majoria dels que la tenen no en són pas conscients, ja que la consideren com una forma racional de pensament, gens emocional. Per a l'espanyolisme lingüístic educar un infant en català és una de les pitjors malifetes que se li poden fer, ja que se'l priva d'educar-lo en castellà, que és una llengua molt millor que el català. I això

és així perquè els espanyolistes pensen i creuen fermament que hi ha unes llengües millors que les altres, i que el castellà és, ara mateix, millor per naturalesa que el català.

Què hi ha al darrere de la retòrica de l'Espanya plural?

En la majoria dels casos, la ideologia espanyolista definida en la pregunta anterior. Pel que fa a les llengües, només es reconeixen les diferents del castellà sempre que no suposi cap mena de renúncia al seu domini absolut en tots els àmbits de les comunitats bilingües. La idea és que el castellà ha de continuar com a dominant en tots els àmbits d'aquestes comunitats i si hi ha qualsevol ocupació d'una part d'aquests àmbits per part d'una altra llengua que no sigui el castellà, per petita que sigui, el fet s'interpreta sistemàticament com un atemptat intolerable contra l'espanyol que, a més, persegueix –dit en un increïble exercici de cinisme– eliminar-lo de la comunitat bilingüe i provocar-ne la caiguda en unes llengües que l'espanyolisme lingüístic considera inútils i perjudicials, ja que són clarament inferiors a la llengua superior: l'espanyol, la seva.

Què aprenen els escolars de Ciudad Real, Càceres o Burgos sobre la llengua catalana, la seva història, la seva literatura o la seva projecció en la cultura? Per què sembla que hi ha més interès per la lingüística catalana en les universitats alemanyes que en les espanyoles?

Aquesta situació és el reflex en l'educació de l'espanyolisme lingüístic. La idea fonamental és del tipus nacionalista excloent: la llengua espanyola per antonomàsia (ja ho va dir la RAE el 1978) és l'espanyol; la resta de llengües són accidents secundaris, curiositats regionals i poca cosa més. No són, ni de bon tros, tan espanyoles. Un escriptor català, basc o gallec només fa una obra rellevant quan escriu en la llengua nacional: l'espanyol. Si només ho fa en la seva llengua –català, basc o gallec– es tracta d'un escriptor menor. Si Unamuno hagués escrit en euskera, no sortiria pas als llibres de text de Castella-la Manxa. Per a l'espanyolisme lingüístic hi ha una clara jerarquia i el castellà sempre hi ocupa el lloc preeminent.

Que potser són més intel·ligents els nens i nenes catalanoparlants que des de la seva més tendra infantesa ja saben entendre els qui parlen en castellà a Catalunya, que els nens i nenes castellanoparlants que, diuen, poden patir greus problemes amb la immersió lingüística en català a les escoles?

Els infants, al contrari que els adults, no acostumen a tenir en general grans problemes amb les

llengües. Quan era petit un dels meus oncles em parlava en asturià i a mi això no em representava cap problema. De fet, només quan ja era adult em vaig adonar que el meu oncle em parlava en una altra llengua. És evident que una cosa així només pot passar quan les llengües són genèticament i geogràficament properes, tal com passa entre el català i el castellà. El problema de l'educació no està pas en la immersió lingüística sinó en la seva qualitat. Una bona educació en català és infinitament millor que una mala educació en castellà. Em sembla força més raonable dir que a Catalunya és imprescindible una bona educació en català que pot incloure l'ensenyament del castellà. I això en el benentès que, per molt que els sembli increïble a alguns, es pot ensenyar castellà en català. Ara bé, el que és important no és pas això, el que sí que és important és que s'ensenyi bé, sigui en la llengua que sigui. Ensenyar en castellà no garanteix en absolut un ensenyament de qualitat.

A banda que a mi em pugui semblar raonable i sensat que a Catalunya s'hi ensenyi en català (atès que jo opino que el català no és pas una llengua inferior al castellà), hi ha una altra cosa que cal tenir en compte. La decisió d'educar en català és una decisió adoptada lliurement i democràticament pel poble català a través dels seus legítims representants. Les lleis d'educació catalanes han estat aprovades pel Parlament català i han complert amb totes les garanties democràtiques establertes als sistemes polítics del nostre entorn. En conseqüència, afirmar que el català ha estat imposat en l'educació, quan això és una decisió adoptada pels representants legítims del poble català, em sembla una cosa absolutament forassenyada i absurda. Evidentment, hi ha qui no està d'acord amb aquesta política. Doncs bé, aquesta gent el que ha de fer és votar els partits catalans que pretenguin suprimir-la, per tal d'arribar a tenir prou força al Parlament per canviar les lleis vigents. I si això no passa és perquè només una minoria del poble català no vol que la llengua vehicular a Catalunya sigui el català. Per tant, si s'arribés, per la força del poder central del Regne d'Espanya, a implantar l'espanyol com a única llengua vehicular en el sistema educatiu català, aleshores sí que hi hauria imposició (n'hi hagué durant el període franquista i, en general, durant el segle XIX i bona part del XX) de l'espanyol, atès que actualment la voluntat del poble català no passa per l'ús de l'espanyol com a única llengua vehicular en l'ensenyament.

Encara ressonen les paraules del rei Joan Carles I dient que el castellà no havia estat mai una llengua imposada. Un president del govern espanyol afirmà que era absurd pensar que es podia expli-

USTEC-STES

Marcelino Menéndez Pidal va posar les bases teòriques per a la preeminència de l'ús del castellà sobre el del català i el de la resta de llengües de l'Estat espanyol

car física nuclear en català. Alguns dels filòlegs castellans més il·lustres han dit que el castellà és una llengua més preparada per expandir-se i que, per tant, és natural que s'hagi estès en societats que l'han adoptat com una benedicció i se l'han fet seva. No té aquest corrent de pensament un tuf obertament colonial?

Sense cap mena de dubte, fins i tot més que no pas un tuf colonial desprenen un caràcter absolutament colonialista (colonialisme intern) i imperialista. Les paraules del rei, pronunciades fa uns anys, no són gens un accident ocasional. En la seva primera visita a Catalunya, després de la mort de Franco, Adolfo Suárez va dir exactament el mateix. El tòpic de la llengua que s'expandeix a causa de les virtuts que li són pròpies és un dels tòpics essencials del nacionalisme espanyol i apareix en Menéndez Pidal i en altres autors contemporanis acadèmics, investigadors i pensadors, tant de dretes com d'esquerres.

La llengua catalana desborda el marc polític espanyol, ja que és una llengua parlada també a Andorra, a la Catalunya Nord, en territori francès,

i fins i tot a l'Alguer, a l'illa de Sardenya. Es calcula que uns deu milions d'uropeus la parlen o la poden parlar, una xifra equivalent, o fins i tot superior, a altres llengües oficials als seus països respectius. Som una llengua minoritària? Una anomalia? Una amenaça? Estem fent un dany irreparable als nostres fills en entossudir-nos a educar-los en català i fent que la llengua catalana tingui presència en l'espai públic? Demostrem amb això que som una societat tancada, poc moderna i inadaptada per a un món global en què el castellà sí que hi té l'espai que es mereix?

El català té molts més parlants que el danès, el finès o l'islandès. A Dinamarca i a Islàndia els nens i nenes s'eduquen en aquestes llengües, que són les vehiculars de l'educació. A Finlàndia s'educa els nens i nenes en finès, suec i lapó, llengües que no es parlen pas més que el català. Són els danesos, els finesos i els islandesos pitjors que altres ciutadans europeus? Ningú que conegui gent d'aquestes nacionalitats no hi podria pas contestar afirmativament. El sistema educatiu a Finlàndia està considerat avui dia com a modèlic. Però una diferència important entre Finlàndia, Dinamarca, Islàndia i Catalunya és que Catalunya no és un estat independent.

Els atacs que està patint la llengua catalana contra els seus usos públic i escolar volen trencar socialment l'ampli consens i l'absència de conflicte per la via judicial. Encara és possible portar el cas al terreny pedagògic i intentar de convèncer o som davant d'actituds ideològiques tancades, fanatitzades en contra del català, al qual no volen concedir presència en cap espai públic, que han de ser exclusius per al castellà? Som davant d'una confrontació en l'espai simbòlic en què està en joc una identitat –l'espanyola– que necessita la negació de la identitat catalana, basada en l'hegemonia lingüística i cultural?

Les minories catalanes que no estan d'acord amb la política lingüística educativa actual a Catalunya que, tal com ja he dit abans, ha estat democràticament adoptada pel poble català a través dels seus legítims representants, recorren a les institucions judicials supremes per tal que dictaminin a favor d'una imposició de l'espanyol en el sistema educatiu català, que no ha estat mai ratificada pel poble de Catalunya. En tot cas, hi ha una cosa que em sembla no tan sols raonable, sinó fonamental: és en el poble català en qui ha de residir la capacitat de decidir quin és el lloc que ha

d'ocupar el català –i també l'espanyol- no ja només en el sistema educatiu sinó en la mateixa societat catalana. La voluntat del poble català expressada a

No es tracta pas d'odi o animadversió contra allò que és català, es tracta d'una cosa molt pitjor, és ideologia

través de les seves institucions democràtiques, hauria de ser sobirana per decidir sobre aquest o qualsevol altre aspecte de la seva llengua pròpia: el català. Els gallecs, els castellans, els andalusos o els extremenys no tenen pas res a dir sobre el paper que ha de tenir el català en la societat catalana, de la mateixa manera que el poble català no pot pas legislar sobre els usos lingüístics a Madrid, Badajoz o Cadis. Però aquí és on justament hi ha un greu problema, ja que alguna cosa hi ha que sembla que estigui per damunt del poble català i que li impedeix que pugui adoptar les decisions que li semblin oportunes sobre les llengües que es parlen en el seu territori. Així doncs, i d'acord amb el raonament desenvolupat en la resposta anterior, sembla que la possibilitat de reconèixer el dret a l'autodeterminació del poble català, d'altra banda impossible en el marc jurídic de l'actual Constitució, és l'única alternativa raonable davant dels continus atacs del poder central contra la sobirania del poble català.

Les pressions actuals per tal de "reintroduir el castellano como lengua vehicular", segons l'expressió utilitzada pel Tribunal Suprem en una sentència recent, des de la coartada de la presumpta llibertat dels pares d'escollir la llengua d'aprenentatge dels seus fills, pot comportar bé la segregació escolar lingüística en centres o en aules separades segons la llengua escollida entre les oficials, o bé una escola bilingüe estructurada sobre la base d'un repartiment equilibrat entre les dues llengües. Alhora, per complicar encara més l'estat de la qüestió, arriba la proposta de l'escola trilingüe, en la qual s'introduiria també l'anglès com a vehicular des d'edats molt primerenques. Sembla, però, que l'objectiu amagat de totes aquestes propostes és evitar que el català tingui en exclusiva l'espai escolar (un dels pocs que té), perquè, és possible aquest contacte tan desigual entre una llengua minoritzada i dues de tan potents com el castellà i l'anglès i no morir en l'intent?

La meva resposta, tenint en compte que no sóc cap especialista en aquests temes, la puc basar en l'experiència del gaèlic irlandès, al qual, la convivència amb l'anglès, tant en l'educació com en tota la resta d'àmbits d'ús social, l'ha posat en perill de desaparició

encara que sigui la primera llengua oficial a Irlanda. L'única política que pot contrarestar la inevitable influència del castellà és una política monolingüe a favor del català, perquè aquesta política monolingüe no seria pas monolingüista; és a dir, en cap cas provocaria la desaparició del castellà a Catalunya, tal com acostumen a afirmar els profetes de l'espanyolisme lingüístic, sinó que seria una política a favor i en suport del català.

El català com a llengua assetjada, convertida en un problema, en permanent estat de vulnerabilitat, genera dins mateix de la societat catalana comportaments singulars que no sé pas si també apareixen en altres llengües. Un exemple: famílies catalanoparlants amb fills amb algun tipus de discapacitat o de dificultat amb l'adquisició del llenguatge, que passen a utilitzar el castellà en l'entorn més íntim amb l'objectiu de fer més "fàcil" la comunicació. Conec el cas d'un noi amb quequesa a qui, tot seguint la "recepta", pares i germans li parlaven en castellà, mentre que entre els altres es parlava espontàniament en català i més forçadament en castellà. El resultat fou un petit caos lingüístic familiar i que el "pacient" continués quequejant, això sí, ara en castellà. Suposo que no hi ha una frontera gaire ben definida entre l'autoestima i l'autodi...

El menyspreu del català, introduït per l'imperialisme lingüístic castellà, ha fet pòsit en molts catalanoparlants. El català és una llengua que està en una posició social inferior, però això no vol pas dir que sigui una llengua inferior: és una llengua tan desenvolupada, rica i comunicativa com el castellà. El menyspreu d'una llengua per part dels seus propis parlants és el primer pas imprescindible del camí que porta, tard o d'hora, a la seva desaparició. Per això és tan important dignificar el català des d'un bon principi i fer-ne la llengua de l'educació i de la transmissió de coneixements, i amb la qual els infants explorin el món que els envolta.

(Traducció: Joan Barahona)

Lluís de Yzaguirre, Lluís Cabrera,
Matthew Tree i Carme Junyent

El debat interminable Què en fem tots plegats del català?

Hem convidat quatre persones que hi tenen coses a dir perquè hi reflexionin en veu alta des de la seva relació tant personal com professional amb la llengua catalana. Els hem demanat que es presentessin a si mateixos i que, a partir de les preguntes del nostre company Josep M. Cervelló, es deixessin anar amb absoluta llibertat. I el resultat no podia ser més engrescador i estimulant. Aquí en teniu la transcripció, que de ben segur ni us decebrà ni us deixarà indiferents. És un capítol més d'un debat que sembla que no s'hagi d'acabar mai, que no hi hagi manera de tancar-lo, però no n'és un capítol qualsevol.

Lluís de Yzaguirre

Sóc lingüista, treballo a la Universitat Pompeu Fabra i estic molt interessat en l'àmbit dels drets lingüístics i els usos socials de la llengua en general. El tema de la llengua vehicular a l'ensenyament ja va ser objecte de la meua tesina al bienni 1978-80 i des de llavors no ha deixat de preocupar-me, perquè les condicions polítiques no han parat d'empitjorar des d'aleshores. No solament per la demagògia que fan els partits que volen culminar el genocidi impulsat durant la dictadura franquista, sinó també per la covardia dels nostres partits. Espero que la societat civil sigui capaç d'aturar una ofensiva com l'actual, que no hem d'oblidar que ha estat possible perquè els enemics de Catalunya han conculcat diversos articles d'aquella Constitució que tant els agrada.

Josep Ma Cervelló

Lluís Cabrera

Vaig néixer a Arbúnel, un petit poble de Jaén. Sóc professor a la Universitat Pompeu Fabra. Fa 38 anys que em dedico al món de l'ensenyament. El 1978, vaig ser a la fundació del Taller de Músics i ara en sóc el director. He publicat diverses obres. També em dedico a l'activisme cultural. Ara fa cinc anys, amb altres companys vam fundar l'associació *Els altres andalusos*, que naixia amb la voluntat d'explicar una història de la immigració andalusa molt diferent a "l'oficial" que hem estat patint i he publicat alguns llibres sobre aquesta qüestió.

Matthew Tree

Vaig néixer a Londres ja fa molts anys. Vaig venir a viure a Barcelona l'any 1984. He publicat onze llibres, nou dels quals els he escrit directament en català i dos directament en anglès. Vaig aprendre el català de manera autodidacta, ja que en aquell moment no hi havia classes de català per a adults. Tinc dos nens de 9 anys i, tot i que a casa parlem tres idiomes -el català, l'anglès i l'holandès-, només exclusivament i per circumstàncies personals, els meus nens ja en parlen quatre, amb 9 anys, i el quart idioma és el castellà, que saben perfectament.

Carme Junyent

Sóc professora de lingüística general a la Universitat de Barcelona. Amb un grup d'alumnes, el 1992, vam crear el grup d'estudis de llengües amenaçades (GELA), avui molt actiu. En aquells moments el nostre objectiu era fer possible l'estudi de les llengües sense tradició en l'àmbit acadèmic. Al cap de molt poc, ens vam adonar que les llengües que anàvem a buscar a la selva ja eren als carrers del nostre país. Ara fem recerca de les llengües dels immigrants per fer un inventari de les llengües que es parlen a

Catalunya, la qual cosa ens permet constatar que més d'un 12% de catalans no té ni el català ni el castellà com a primera llengua. Hi ha qui percep això com una amenaça, però nosaltres ho veiem com una oportunitat de revitalitzar-ne l'ús, perquè això ens permet canviar la seva dinàmica. Som conscients que, la manera com administrem avui aquesta circumstància, influirà en la realitat lingüística del futur.

Josep M. Cervelló

Fa més de 30 anys que es van iniciar els programes d'immersió lingüística. L'escola va adoptar el català com a llengua vehicular i habitual. Molts mestres, que havien estat educats per ensenyar en castellà o eren castellanoparlants procedents d'altres comunitats, van haver de fer un canvi molt important que els va suposar un gran esforç personal. No es tractava només de canviar de llengua, sinó també de la manera de relacionar-se amb els alumnes i la comunitat educativa. Tot plegat va quedar inclòs dins el moviment de renovació pedagògica lligat a bastir una escola pública de qualitat. El retorn del català a les aules va tenir des del primer moment un gran consens social i estàvem convençuts que al voltant de la llengua l'escola catalana democràtica agafava sentit. Passades tres dècades, ens trobem que tot això s'està qüestionant i no pas per la via pedagògica; és a dir, no té res a veure amb la qualitat de l'educació, sobre si el model ha funcionat o no. Es tracta d'un tema del tot aliè a l'escola, que obre una via judicial que deixa en una terrible vulnerabilitat la nostra llengua a escoles i instituts. Per què creieu que passa ara, això?

Lluís de Yzaguirre

Això no comença ara, ve de molt lluny. I el que passa ara és conseqüència dels dèficits democràtics

de l'Estat espanyol, que neixen ja del text de la Constitució espanyola i de totes les lleis que se'n deriven, que contenen restriccions democràtiques importants. És un text mancat de legitimitat perquè va ser votat en un procés sense llibertats polítiques, ni cíviues, ni llibertat de premsa. Per tant, aquesta legislació ja ve contaminada d'origen. Però també hi ha un dèficit d'aplicació de les lleis, pròpia de repúbliques bananeres. A tall d'exemple, en iniciar-se la legislatura d'Aznar, aquest es va trobar amb la patata calenta d'una sentència que venia de l'època de Felipe González respecte a una paga extra que s'havia de donar als funcionaris i que representava mig bilió de les antigues pessetes. El govern va legislar aleshores expressament per no haver de complir amb el deute. El gest va marcar un abans i un després: la fràgil aparença de separació de poders que hi havia es va trencar. Des de llavors, quan hi ha les eleccions a Navarra o al País Basc, els tribunals van il·legalitzant, sí o no, les candidatures dels nacionalistes bascos en funció de les expectatives electorals que té el partit de torn. La política, per tant, no ha parat d'interferir en el món judicial. Tot el que no guanyen a les urnes intenten colar-ho via judicial. I a sobre, els qui criticaven les sentències contràries, ara reclamen respectar-les i, en canvi, obliden que portem una colla d'anys amb 25 sentències al País Valencià contra els atacs a la unitat de la llengua que no consideren. I si ara som on som és perquè s'han saltat la mateixa Constitució. Es van carregar un article de la carta magna on diu que un estatut, aprovat, referendat i signat pel rei, només es pot modificar de la manera que preveu el mateix estatut. I la solució és que s'ha de fer una Constitució nova, la de Catalunya o la d'Espanya. No sé quina arribarà però, en tot cas, això només s'arregla fent un procés constitucional amb llibertat de partits i amb llibertat de premsa. I, tot i comprenent que la societat catalana és complexa i diversa, resulta difícil sortir d'aquesta situació complicada tret que s'exerceixi el dret d'autodeterminació.

Matthew Tree

La meua percepció personal és que aquesta qüestió està contaminada des de determinats àmbits mediàtics que donen informació completament falsa sobre la situació real de Catalunya; si bé, també a Catalunya ens hem oblidat una mica de la història, perquè la persecució del català va més enllà de Franco. Només cal recordar la sistemàtica legislació contra la llengua al llarg dels segles XVIII i XIX. També s'oblida, i es fa oblidar, que fins als anys vint el gruix dels catalans era monolingüe en català. I també que, al nostre país, els únics monolingües són una minoria molt activa de castellano-parlants. L'única manera possible d'aconseguir una societat plenament bilingüe és assegurar la immer-

La política no ha parat d'interferir en el món judicial, tot el que no guanyen a les urnes intenten colar-ho via judicial (...) I ara som on som perquè s'han saltat la mateixa Constitució (Lluís de Yzaguirre)

sió lingüística a les escoles. I d'això en són conscients, sobretot, els contraris a aquesta pràctica educativa. Tanmateix, encara que l'Espanya monolingüe tingués accés a tota aquesta informació no manipulada, no voldrien acceptar la immersió. Jo que visc aquí, i que he viatjat per aquesta Espanya monolingüe, m'adono que els molesta la presència del català, que mai a l'Estat espanyol no s'ha transmès a les escoles el concepte de pluralitat nacional o que es parlen diferents idiomes tan vàlids com el castellà. I tot plegat arriba al punt que "periodistes" com Curry Valenzuela en un documental recent apareix contestant, amb tota serietat, a un periodista anglès, tot afirmant que els catalans, amb això de la immersió lingüística ens estem fent molt de mal perquè les noves generacions no podran anar a treballar fora de Catalunya en "no poder parlar castellà". I tot això ho deia sabent que és fals, que mentia per manipular conscientment. Per tant, aquesta és una actitud premeditada i voluntària!

Carme Junyent

Penso que malgrat aquests intents, no se'n sortiran. Malgrat això, tanta pressió ha aconseguit que deixem de parlar d'educació, o de considerar la dimensió educativa de la immersió.

Matthew Tree

Alguna vegada, i atesa la meua actitud de defensa del català, per escriure en català o pel fet de parlar el català per defecte, m'han titllat de militant. No en sóc, de militant! Crec que massa sovint es considera la defensa de la nostra llengua com un fet excepcional, quan en realitat totes les llengües amb un Estat al darrere l'assumeixen amb naturalitat. I el que hem de fer és fer el que ens dona la gana, amb la nostra llengua.

Lluís de Yzaguirre

Jo crec que s'hauria de denunciar el paper de policia bo i policia dolent que s'han repartit determinades formacions polítiques. Crec que el partit visible que porta el motor dels atacs al català en aquest

Al centre, Lluís Cabrera

moment, és *Ciudadanos*, però qui hi ha al davant i al darrere és el PP. Jo, que he seguit amb molt d'interès la trajectòria de partit de *Ciudadanos*, hi veig un rol semblant a la mentalitat colonial, que qüestiona el caràcter del català com a llengua pròpia i fa un discurs exclusiu per a una "immigració" no integrada. És un discurs de base identitària, que oficialment es basa en principis com la llibertat o la igual-

lla que patim els catalans pertot arreu, menys a l'escola, però per a ells la qüestió sempre és unidireccional.

Lluís Cabrera

Esclar, és que els partits polítics en general i aquests que tu has anomenat en particular, ells mateixos dicten lleis dins els propis congressos i al Parlament per després no complir-les. Però hi ha un aspecte que a mi em preocupa molt perquè, de fet, la meua llengua materna és el castellà i m'explico i tinc més desimboltura i sóc més espontani en castellà, i és que la politització de la llengua, qualsevol llengua, crea grans tensions, moltes tensions. Per què, com solucionem el tema de Catalunya? Hi ha centenars de milers de persones que fan aquest pas, amb naturalitat. Però, ¿com acabem amb aquesta societat dual catalana en la qual tu veus que hi ha uns partits polítics catalans que són defensors del català, i d'altres que volen aprofitar-se que hi ha molta gent que té com a llengua materna el castellà, que són PP i *Ciudadanos*? Això és un gran tema de debat perquè pot crear la dualitat, el joc de les dualitats. Un discurs que pot crear profundes diferències, perquè es percep que hi ha uns partits propis que defensen només el català i d'altres que defensen només el castellà. Potser és molt esquemàtic el plantejament meu, però jo ho visc així perquè a través de les cases dels andalusos es veu, ho vivim molt en les assemblees i en les reunions que fem.

L'única manera possible d'aconseguir una societat plenament bilingüe és assegurar la immersió lingüística a les escoles; i d'això en són conscients, sobretot, els contraris a aquesta pràctica educativa (Matthew Tree)

tat i en el respecte de la llei, quan resulta que al mateix temps la nostra llengua està sent atacada a València justament saltant-se 25 sentències judicials. Després ja parlarem de la immersió del caste-

Lluís de Yzaguirre

Matthew Tree

Ara que estem parlant d'això, jo diria que a sota, subjacent a tot això, hi ha una cosa encara més lletja i que n'és l'arrel de tot això, perquè la gent que fa aquests discursos, Partit Popular, *Ciudadanos*, etc., estan treballant amb uns esquemes mentals que vénen dels anys seixanta i dels anys setanta a Catalunya, quan hi havia gairebé una divisió ètnica i on la teva ètnia estava marcada pel teu idioma. Jo vaig viure això en persona i ara amb una població nouvinguda que no parla ni català ni castellà és una cosa que ja no té cap mena de sentit, però és que mai no va tenir cap mena de sentit. Hi ha un llibre, un petit llibre excel·lent de Jordi Puntí, que es diu *Els Castellans* que explica la seva infància a Manlleu quan hi havia l'arribada de les primeres comunitats castellanoparlants i tothom els deia els castellans, i anaven a bars separats, vivien a part i els nens es tiraven pedres els uns als altres. Tot això, afortunadament, s'ha acabat completament. Però vaja, ells estan intentant reintroduir aquesta mena de conflicte pseudoètnic dient que és una qüestió de llibertat d'expressió i aquestes mentides que deixen anar impunement.

Josep M. Cervelló

Pel que aneu dient, de moment la política s'imposa de tal manera que no hi ha un debat sobre llengua basat en raonaments lingüístics purs, sinó que al final hi ha una situació política que determina molt tot això i amb molt de pes al darrere. Però tornant una mica al que han suposat aquests 30 anys d'immersió, l'aportació social de la

immersió lingüística a Catalunya amb la creació d'una nova identitat comuna, o no, hi ha fenòmens d'hibridació cultural i lingüística a Catalunya que són per primera vegada favorables al català, parelles joves que havien estat escolaritzades en programes d'immersió que fan una transmissió del català cap als fills més gran que en una generació anterior; és a dir, amb ells, els pares no havien après el català, però en canvi sí que el transmeten als fills tot i ser procedents de famílies castellanoparlants. Això, ens dóna una perspectiva optimista? És un bon indicador del que ha fet la feina d'immersió lingüística? O realment estem esgotats com a país i amb un milió més de persones que han vingut d'altres móns culturals estem assistint a la fi de la nostra capacitat d'integració?

Carme Junyent

A veure, jo d'entrada no estic tan segura que els que tenint el castellà com a primera llengua han transmès el català siguin fruit de la immersió. Hi va haver moltes persones que van aprendre català senzillament perquè convivia en català i després el van transmetre als fills. Clar, també som aquí, no? Però jo crec que es té molta fe en l'eficàcia de l'escola, fe que jo no comparteixo, i segurament s'ha donat

Jo crec que es té molta fe en l'eficàcia de l'escola, fe que no comparteixo, i segurament s'ha donat poc protagonisme a la convivència; hi ha hagut moltes persones que van aprendre el català senzillament perquè convivia en català i després el van transmetre als fills (Carme Junyent)

poc protagonisme a la convivència. El que ens mostra la història de les llengües és que les societats més homogènies són les més vulnerables. Per posar un

exemple de molt lluny, però per veure què vull dir, mires cap al Pacífic on estan desapareixent moltes llengües i les primeres que van caure anaven en contra del somni del sociolingüista convencional: això d'una illa on no hi entra ningú més i tothom parla el mateix, doncs arriba l'anglès o el francès i les llengües desapareixen. Quines resisteixen? Doncs aquelles que són molt més permeables. I en l'àmbit de música la rumba és un exemple clar d'això. Per tant, em sembla que tots plegats hauríem d'aprendre que el contacte amb la pròpia realitat ens fa molt més forts. Aleshores en el cas de la immersió, a mi em sembla que sí que va ser un èxit a primària, però no s'ha fet mai a secundària i el que hem aconseguit és que tots els esforços fets a primària desapareguin en els tres mesos que van des de 6è de primària a primer d'ESO. Jo he treballat molt en instituts i no només del Baix Llobregat o del Barcelonès on se suposa que passen aquestes coses. Ara estic per la comarca de la Selva i hi passa el mateix. Nanos que coneixen la llengua a primària arriben a secundària i el català desapareix. I és tot un misteri, com és possible que nanos que parlen en català, de cop i volta l'oblidin. Ni ells mateixos s'ho expliquen: "Jo vaig oblidar el català a l'institut". Doncs suposo que perquè es troben amb una dinàmica, que ningú no reconeix mai i que a mi em sembla profundament injusta, i que és que molt bona part de la docència es fa en castellà. I aquesta és la realitat rarament anunciada. Fa uns anys va sortir una estadística a la comarca de l'Anoia on es veia que la classe que més es feia en castellà era la gimnàstica: 74% de les classes de gimnàstica en castellà. Una activitat on no hi ha faltes d'ortografia!

Lluís Cabrera

És forta aquesta! És molt bona aquesta!

Carme Junyent

Es que és així. Jo crec que si en lloc de fixar-nos tant en l'ensenyament ens haguéssim fixat més en els esports, en el futbol, en tots aquests àmbits on la gent es relaciona espontàniament potser hauríem normalitzat el català, potser no tant l'ortografia, però viuríem en català. Si això ara encara té remei? Jo espero que sí, per això treballa, però en tot cas és molt difícil perquè és canviar tota una dinàmica. En qualsevol cas jo apel·lo sempre, i torno a fer-ho ara, a la responsabilitat dels professors, i parlo d'aquells de secundària que continuen amb les classes en castellà i ignoren totalment el català. Si ells no transmeten un coneixement com és el de la llengua catalana, que als nanos no els transmeten a casa, perquè no tenen per què fer-ho, perquè no és la seva llengua, malament rai, perquè l'única possibilitat que tenen d'accedir a aquest coneixement és a

l'escola i si els professors no fan la seva feina els estan marginant més, els estan convertint en carn de canó.

Matthew Tree

Ja ho ha dit la Carme, ha tocat un tema que ens fa veure aquí la cultura catalana que precisament és extraescolar. Tal com va escriure Joan Fuster en un

Doncs aquestes coses que són tan naturals, quan s'arriba a fer una manipulació de l'enyorança i els partits polítics hi intervenen i ho potencien és terrible (...) i veiem com els enemics del català surten de llocs que semblen innocus i només folklòrics (Lluís Cabrera)

assaig famós que es diu *L'Art humà*, i encara és vigent, a la cultura catalana ha d'haver-hi de tot, ha d'haver-hi pornografia, ha d'haver-hi jocs de vídeo, -bé ell no deia això perquè aleshores no n'hi havia-, però avui dia podria dir-ho: ha d'haver-hi jocs de vídeo, fins i tot violents, i el que sigui en català i ara, el que passa a molts nens que arriben als 12, 13 anys, i volen una cosa més forta que *El Cavall Fort* -per dir-ho així-, i volen realment còmics adults, etc., i tot això està disponible només en castellà o en anglès. Doncs, què passa a Catalunya en aquest terreny? Que hi ha alguna mena de recel en la cultura catalana, on hi ha molts mandarins encara que diuen que a la cultura catalana no hi volem les coses brutes. Un exemple perfecte seria quan Jordi Hereu era alcalde de Barcelona i es va fer un joc de vídeo que es deia *The Wildman*, ubicat a Barcelona, doncs aquest joc de vídeo no només tenia un realisme extraordinari, extraordinàriament bo, i les il·lustracions, les imatges de Barcelona eren perfectes. Fins i tot havien vingut a gravar soroll, el soroll de fons i gravaven converses tant en castellà com en català. esclar, al mig de tot això hi ha gent intentant matar-se els uns als altres. La cosa lògica, quan va sortir aquest joc, era anar a Londres i demanar: "sisplau feu-ne una versió en català, que és a Barcelona i tot això". Jordi Hereu va intentar prohibir el joc de vídeo aquest, perquè donava una mala imatge de Barcelona i se suposa que de la cultura catalana en general. Jo ho

Carme Junyent

agafo com a exemple, però és una actitud molt estesa entre segons quins mandarins de la cultura catalana, que estan matant tot el que és la cultura d'adolescents en aquest país. De manera que la llengua de diversió per a un adolescent, per a qualsevol català de més de 13 anys és el castellà, i això és així.

Lluís de Yzaguirre

Jo voldria qüestionar, per no haver-lo de qüestionar, el paper de la immersió. Es diu que el paper de la immersió ha de ser permetre que el català sigui la llengua de cohesió social, que ha de ser la que es faci servir –diguem-ne- per defecte, si no hi ha problemes de comunicació. Això algú ho podria presentar com un pas intermedi cap a l'objectiu de crear una identitat única catalana, una homogeneïtzació social i tot això. Potser algú té aquest propòsit, però en tot cas, jo com a lingüista el que sé és que algú que vulgui viure en català no pot anar a cap lloc del món. Algú que aquí no es trobi còmode perquè hi ha el català se'n pot anar a l'Argentina, se'n pot anar a Sevilla, té molts llocs on pot anar a viure 100% en castellà. El català no ho té això. I aquest és un dels drets que s'han volgut atacar des d'aquestes plataformes quan es deia que les llengües no tenen drets. Quan es parla del drets de les llengües es parla dels drets de les comunitats lingüístiques i s'ha arribat a dir i a publicar a *La Vanguardia* que no hi ha drets col·lectius, quan justament és la gran conquesta del segle XX. El segle XVIII ens va portar els drets individuals, al segle XIX es van començar a escampar i

identitat monolítica catalana. Les llengües són riquesa, el multilingüisme és riquesa. I que a mi m'agradi el rock i m'agradi la rumba no és contradictori, al contrari. Només rock, me'n canso, i només rumba me'n cansaria. En canvi, la suma de les dues coses, jo veig que em fa més ric, i saber castellà em fa més ric. Que me l'imposin m'irrita, però jo també he de saber castellà, ho accepto. No m'irrita saber castellà, m'irrita que m'obliguin a utilitzar-lo. Llavors, en aquest sentit, si Catalunya s'ho pogués permetre, s'hauria de fomentar que totes aquestes llengües que han arribat es quedin, que no desapareguin; és a dir, que s'afavorís el reagrupament de tots els parlants de mandinga de Catalunya, de tal manera que això donés la possibilitat de la persistència en aquestes famílies del coneixement del mandinga i que, alhora, no els portés a estar segregats de la societat. Per tant, que Catalunya fos capaç de treballar a favor del català i d'anar cap a aquest objectiu que té la immersió d'aconseguir que el català sigui la llengua de cohesió social i, al mateix temps, trobés la manera d'afavorir que un matrimoni mixt no impliqués el dilema de quina llengua cal deixar d'ensenyar, sinó que impliqués la suma de llengües, i si són quatre, fantàstic, si bé sempre hi haurà un límit. Això és un repte i és difícil, i ho fa especialment difícil el fet que el preu de mantenir les llengües de la immigració hagi de ser perdre l'objectiu que el català sigui la llengua de cohesió social. Aquí l'escola hi té el paper crucial, però també l'hi té l'urbanisme, la societat i els serveis socials. Quan tens una llengua

al segle XX, amb la creació de l'ONU, que reconeix els drets dels pobles, de les religions, de les famílies, justament la gran aportació en el dret internacional al segle XX ha estat el reconeixement de drets col·lectius. La Carta Europea de Llengües Nacionals o Minoritàries és un exemple de reconeixement de drets col·lectius i entre aquests drets col·lectius, un dels més importants és el de la transmissió. Queden, no sé si deu mil parlants de l'aragonès, però ja tots són majors de 50 anys. És a dir, s'ha estrocat la transmissió patrimonial i la llengua acaba desapareixent. Perquè això no passi, una llengua ha de tenir un hàbitat, un lloc on sigui la llengua preferent d'ús social i això no busca en absolut la

que té 4000 parlants a Catalunya que estan repartits per vuit-cents municipis, difícilment es mantindrà. Per tant, aquella tendència natural que tenen els immigrants d'ajudar-se i de buscar la solidaritat i de posar-se junts no s'hauria de combatre, sinó que s'hauria de compensar amb mecanismes socials, perquè això no portés a una guetització, sinó que fos que aquella gent vivint junts en aquell barri tinguessin els mecanismes i el suport de l'escola per transmetre a la següent generació la seva llengua, sense que això impedisís que aquestes persones s'integressin i que puguin ser exemples de tercera generació aquí, plenament establerts en llengua catalana. No sé si he posat el dit en alguna nafra.

Lluís Cabrera

Quan arribem quasi un milió de persones entre els anys cinquanta i setanta, totes procedents d'Andalusia, a Barcelona només hi havia —és curiós que depenguessin del Movimiento Nacional— quatre casals: la casa d'Andalusia, la de Cadis, la de Màlaga i la d'Almeria. Doncs, una vegada recuperades les llibertats i el Parlament de Catalunya, etc., etc., comencen a proliferar pertot arreu una gran quantitat de cases regionals, i llavors les administracions públiques catalanes promocionen tot això i hi ha una proliferació d'agrupacions "regionals". Avui, quan estem gravant això, comença la *Feria de Abril*, el gran espectacle que més mal ha fet, després de Franco, a la cultura andalusa. És aquesta manifestació a la qual sembla que hi van 3 milions de persones; això sí, comptades pel senyor que ho organitza. Home, esclar que hi ha aquest tipus de divertiment, una sèrie de disquetes ambulants on la gent, a més a més hi poden menjar i beure, la cultura del *pescaíto*. Des de l'any 80 que hi ha el criteri de potenciar tot aquest tipus d'històries, que no sigui dit que els catalans no som els més diversos i els més plurals del món, perquè hem de ser oberts, evidentment, però no pas per catalans, sinó que hem de tenir un criteri; és a dir, gaudim de les coses que creiem que consoliden i cohesionen, però no d'allò que només és superficial, perquè en aquest tipus d'històries s'està fent el mateix que havia fet Franco amb "*los coros y danzas de la sección femenina*". Reivindico les arrels, ens reunim uns amics a menjar *tortagachas*, una espècie de *migas* que només es fan a Andalusia i que són molt diferents de les que es fan a la resta, no ho sé pas, però no en fem un acte públic, ni hem demanat mai cap ajuda, ni en fem cap casa regional, no, això es fa de forma natural, com ara aquí, que hem menjat coca perquè som en un lloc on els senyors de la *ustec* han comprat coca com podien haver comprat, doncs, *chorizo de Cantimpalo*, per dir alguna cosa. Doncs aquestes coses que són tan naturals, quan s'arriba a fer una manipulació de l'enyorança i els partits polítics hi intervenen i potencien aquest tipus d'històries, ens

trobem amb una quantitat important de *reyezuelos* a Catalunya que esdevenen interlocutors actius; i això és terrible, això és un tema greu i els partits polítics no hi donen cap importància i et diuen que

Les raons dels pares i mares que demanen escolarització en castellà per als seus fills no responen a cap dictamen pedagògic; si algú diu que vol que el seu fill sigui bilingüe i ho diu per qüestionar l'únic model que ho garanteix, és que realment no està confesant la seva motivació (Lluís de Yzaguirre)

hem de ser oberts; però després veiem com els enemics del català surten de llocs que semblen innocus i només folklòrics, però que reivindiquen, per exemple, les processons "laiques" de Setmana Santa o que al darrere hi ha interessos empresarials amb interessos econòmics. Això em fa mal, afecta el meu interior, la meua ànima. Els andalusos som la gent que hem arribat a Catalunya en més quantitat, però fa tants anys ja que, quan deixarem de ser andalusos a Catalunya? Em diuen andalunyo, i m'agrada molt aquesta expressió, perquè és una barreja de dues cultures, de dos orígens que són totalment complementaris, al contrari del que es pensa. Sóc músic i en una ocasió vam fer, amb la Maria del Mar Bonet i amb en Miquel Gil, una barreja de música, i cantava *fandangos* en català, uns *fandangos* que són a la base d'on neix tot el flamenc i eren exactament iguals, no hi ha cap diferència. El franquisme va fer molt de mal, però hem de superar aquell estigma perquè si no el superem, Catalunya estarà, no sé, "capada", capada en la seva mateixa identitat. Quan pateixes tantes agressions a la teva identitat és natural que t'inventis una pàtria somiada, però això no és real. Els gitanos entren a Catalunya fa 600 anys i no cal dir que els musulmans entren per Andalusia, però van pujant per tota la costa catalana fins al sud de França i això de l'al-Àndalus és un substrat important que tenim, en cultura, en gastronomia..., si neguem això i pensem que només som carolingis llavors tenim un problema greu.

Josep M. Cervelló

En el fons del que estem parlant és de com estem construint la identitat. I quan parlem d'identitat, també ens referim a com es construeix l'espanyola enfront la catalana, i sembla que la construcció d'una identitat espanyola és incompatible amb l'existència de la catalana, o de gent que té altres referents simbòlics. Des d'una mentalitat que no aprecia gens la diversitat, ni ha sabut mai com administrar-la, potser tot el que estem vivint és un xoc de construcció de dues identitats, una de les quals es construeix des de la supremacia i en confrontació.

Matthew Tree

Jo també he estat a la *Feria de Abril* de Santa Coloma de Gramenet, i és divertit, però la cosa més curiosa és que hi havia relativament poca gent i que la majoria de tota la gent que s'estava allà amb els seus fills, la immensa majoria, tenien molt clar que eren catalans, que estaven celebrant un fet cultural, si vols, dels seus avantpassats, i que s'ho estaven passant molt bé i punt. Però hi ha la política, esclar, que vol rendibilitzar-ho tot i petits grups de pressió que el que volen és el dret de ser monolingües i que consideren el monolingüisme com un avantatge, i això la Carme ho pot explicar molt millor que jo. Aproximadament fins als anys 60 hi havia una teoria, diguem que més o menys homogènia entre els lingüistes, que el bilingüisme era dolent per al cervell i que el monolingüisme era el que feia falta perquè la gent aprengués bé, etc. Després dels primers experiments sobre el bilingüisme, que es van fer al 1962 a Montreal i a Hawaii es va veure que era tot el contrari. Al *New York Times* hi vaig llegir un reportatge, del mes de maig del 2011, sobre les últimes descobertes que s'han fet i resulta que el bilingüisme no només és un avantatge cultural; és a dir, tenir dos idiomes i l'accés a dos universos culturals en comptes d'un, etc., sinó que és millor per al cervell, que els bilingües tenen més avantatges, que són més llestos i que fins i tot s'ha demostrat que tenen menys possibilitats de desenvolupar l'alzheimer; és a dir, el bilingüisme fa que el cervell funcioni d'una manera diferent, cosa que podria explicar perfectament la diferència entre Catalunya i l'Estat central, on pràcticament tots els líders polítics són monolingües, però pensem d'una manera diferent. Recordo també un reportatge sobre una escola d'immersió lingüística en anglès a Tailàndia i hi ha una evident flexibilitat lingüística en els nens bilingües que porta a una flexibilitat cognitiva generalitzada; és a dir, que és un avantatge global. També diuen que entenen més la diversitat lingüística del món i que són més creatius a l'hora de fer servir els idiomes que coneixen, perquè també entenen que no hi ha cap idioma que sigui l'únic que val la pena d'aprendre i això és un concepte importantíssim en un món multilingüe i multicultural, especialment en un país

com és Catalunya, que és multilingüe i multicultural. Vaja, l'avantatge objectiu i científic del bilingüisme, una cosa que aquesta gent no ha comentat mai.

Lluís de Yzaguirre

Plantejes un tema que encara no ha sortit en aquest debat, que és el de la conveniència pedagògica. Ningú no s'imaginaria sotmetre a votació popular quin producte han de fer servir les depuradores per netejar l'aigua, això és una cosa que han de decidir els entesos; però, en canvi, les autoritats polítiques per raons demagògiques, com per exemple s'ha fet a les Illes en el programa electoral, es posen a introduir el bilingüisme sense tenir gens en compte els dictàmens que hi pugui haver de la comunitat científica. De la mateixa manera no hi ha cap debat entre els lingüistes sobre si el valencià és una modalitat del català o és una llengua diferenciada. La mesura absolutament demagògica de la tercera hora de castellà no va anar precedida de cap estudi, i en un país seriós on en la política hi participen professionals s'hauria de rendir comptes i d'assumir responsabilitats per una mesura arbitrària que costa tants i tants diners, sense primer haver mirat si era necessària. Si n'haguessin fet un estudi, de fet simplement s'haguessin mirat els que tenen que demostren claríssimament que el castellà no està en perill a Catalunya, potser haurien vist que la tercera hora de castellà la necessiten a Andalusia o a Extremadura, però no pas a Catalunya. Les raons dels pares i mares que demanen escolarització en castellà per als seus fills no responen a cap dictamen pedagògic. Si algú diu jo vull que el meu fill sigui bilingüe i resulta que ho diu per qüestionar l'únic model que garanteix que el seu fill sigui bilingüe, és que realment no està confessant la seva motivació, que és que vol que el seu fill sigui monolingüe i l'està manipulant per convertir-lo en un obstacle per a l'ús social del català, i això s'hauria de dir amb totes les lletres. Ens estem enfrontant a talibans del monolingüisme, persones que no penses i, de la mateixa manera que quan la llei diu que quan un pare per motius religiosos, tot i que se li respecti la llibertat religiosa, prohibeix que se li faci una transfusió de sang al seu fill, se li denega la pàtria potestat i li fan la transfusió al seu fill, ja que no se li permet que li faci cap mal. En canvi, quan el dany que provoca la imposició del pare no és en el cos sinó en l'ànima, resulta que no hi intervenim. Si un pare decideix que la seva filla perquè té la regla no ha d'anar més a escola, això ha passat a Catalunya, doncs aquí la societat hi intervé, però si un pare decideix que no vol que el seu fill sàpiga el català, doncs la societat també hi hauria d'intervenir, jo no sé com, però en tot cas fent pedagogia amb la informació i explicant que els estudis demostren que, malgrat la misèria que el nostre país inverteix en

Matthew Tree

educació, amb totes les limitacions de diners i que cada govern que arriba ha de canviar totes les polítiques d'educació perquè es noti que manen, doncs que l'escola, tot i així, està fent una bona feina i que els resultats demostren que, amb totes aquestes limitacions, el sistema de la immersió és el que millor pot garantir el coneixement de les dues llengües, i que si algú diu jo vull que el meu fill sigui bilingüe, doncs, escolti, vagi-se'n a casa i deixi fer als professionals, que ja veurà com el seu fill sortirà bilingüe, perquè el seu fill no és pas diferent de tots els que han fet immersió i tots han sortit bilingües. El que vostè ens està demanant és que instaurem l'*apartheid* a l'escola, que el seu fill estigui separat dels catalans o dels altres catalans i que el seu fill no es contamini del català. Vostè és un racista que té aversió pels catalans i està perjudicant el seu fill amb aquesta qüestió.

Luís Cabrera

La bona notícia és que hi ha molt pocs pares així, ja ho sabeu.

Lluís de Yzaguirre

Però són els que estan hipotecant l'escola.

Luís Cabrera

Hi ha molt poques peticions, malgrat els de les tres ces i que, a més, es diuen Convivència Cívica i Catalana. Com a andalús, però, em preocupa un

moviment més de fons amb pressions com les del president de la Federació de Cases Andalusos a Catalunya, que va voler actuar en nom de tots els andalusos l'any 98 contra la reforma de la Llei de normalització lingüística i que va amenaçar el Parlament de Catalunya de reunir un milió de signatures contra el català i va fer tremolar més d'un partit. Era un xantatge i si realment a l'any 98 hi hagués hagut una entitat capaç de garantir un milió de signatures en contra del català és que aquest país s'estava trencant. Potser va ser una ocasió perduda per demostrar que no era així, però li van augmentar la subvenció per a les seves històries i el xantatge va funcionar. Amb la reforma de l'Estatut va passar exactament el mateix, es va manifestar en contra de les posicions sobiranistes i no va ser desautoritzat. El que em fa mal és que tot això es fa en nom de la gent que tenim arrels andalusos.

Josep M. Cervelló

A nosaltres ens agrada presentar l'escola com el rebedor de la nació, el primer servei públic que utilitzen els més menuts i les seves famílies i on aprenen com és el país on viuran. És a l'escola on hem de donar les contrasenyes que necessitin per entrar dins d'un univers cultural i entendre'l, i en això la llengua hi té un paper molt important. Uns comparteixen la seva llengua catalana amb els qui no la porten de casa, els altres l'adquireixen com un element més de la identitat que van construint, com un element que els fa més iguals. Els ensenyem a estimar una llengua molt

hostilitzada en segons quins àmbits i que, si la deixem perdre aquí en el lloc on és pròpia, es perdria per al món. És possible encara de construir una llengua comuna a la Catalunya d'avui? Encara és viu el consens que hi va haver l'any 1980 quan la gent va manifestar el seu interès perquè el català era bo per a tots els nostres fills i que compartia la idea de l'ascensor social? O, simplement, és una més de les 273 llengües censades amb presència al nostre país?

Carme Junyent

Pel que fa a la lingüística jo no tinc tanta fe en el meu gremi perquè els lingüistes viuen molt fora del món. Tu vas a Chiapas i t'hi trobes una persona que parla quatre o cinc llengües de Chiapas i és un analfabet, aprèn espanyol i és bilingüe, vas a l'Àfrica i t'hi trobes una persona que parla cinc o sis llengües africanes i és un analfabet, aprèn francès o aprèn anglès i és bilingüe; vull dir que fins i tot la lingüística ha ignorat tota aquesta diversitat que hi havia i n'ha prescindit. Aleshores, si ara toca monolingüisme, doncs toca, i si ara toca bilingüisme, doncs també toca, i el bilingüisme a mi em fa molta por i crec que és una arma letal, no hi ha cap societat bilingüe que s'hagi mantingut estable, i si bé es deia que acaben en substitució o en normalització, jo en normalització no en conec cap, totes, absolutament totes han acabat en substitució. I ara, tornant on

porciona identitat. Quan es parlava tant dels sense papers sempre deia que la llengua et proporciona la identitat; en molts sentits, si parles català ets català. Amb això explico sempre l'exemple dels taïno, els taïno són el primer poble que va trobar Colom quan va arribar a Amèrica, i ara fa cosa de deu anys un grup de persones que viuen a Nova York van trucar a un col·lega meu que és americanista per demanar-li què podien fer per recuperar la seva llengua i eren taïno. La seva llengua va desaparèixer al segle XVII i ells demanen com poden recuperar-a perquè quan ells diuen que són taïno tothom els fa cara de per on em surten aquests ara i per què volen la llengua? I és que tard o d'hora la identitat s'acaba trobant a faltar i, en aquest cas, a Nova York, on les identitats són molt rellevants, ells s'adonen que si parlessin taïno, ningú no els qüestionaria que són taïno, i en aquest sentit el català és molt important. Hi ha una altra anècdota que sempre explico d'un grup que treballa actituds lingüístiques i a un nano de set anys fill de pares gambians li van preguntar si s'adonava que el català era important, i el nano els va contestar que i tant que és important perquè si parlo català no sóc tan negre. I això reflecteix que el català, en certa manera, esborra els colors i això no ho hauríem de menystenir. Jo crec que sí que hauríem de desenvolupar un model d'incorporació a la societat diferent del que s'ha fet a Europa, que faci possible tant la convivència com la recuperació de la llengua, que ho necessitem, perquè hi tenim la possibilitat de guanyar molts nous parlants i que siguin aquests els que ens ajudin a recuperar la llengua, i això per a mi, sumar identitats, no implica en cap moment la renúncia a la pròpia llengua, que facin el que vulguin, això sí, nosaltres no els hem de posar cap obstacle a la recuperació, i amb això vull dir que el respecte a totes les llengües és importantíssim; però sí que poden contribuir que el català se'n surti, i que també sigui l'obra de totes aquestes persones que han vingut, no només dels del grup ètnic que l'ha mantingut fins ara.

Pel que fa a la funció d'ascensor social, en molts sentits pots creure que no, que no és necessari. Un fet evident és que quan veus qui arriba a la universitat, ja siguin descendents d'andalusos, o d'on siguin, parlen català, i entre els que es queden a la fàbrica molts no parlen català; doncs això és que fins a cert punt funciona. Ja sé que la gent tendeix molt als arguments pràctics, però no em sembla que aquest sigui un bon argument. Jo opto molt més pel català com una llengua per conèixer, vull dir que si a vegades la noia que treballa al forn percep que si parla en català és més ben tractada, això em sembla molt més important que si li paguessin més pel fet de parlar en català. Però em sembla que aquesta associació a l'ascens social també va molt lligada a la qüestió del prestigi, que em sembla que en socio-

Els nens bilingües entenen millor la diversitat lingüística del món i són més creatius a l'hora de fer servir els idiomes que coneixen perquè entenen que no hi ha cap idioma que sigui l'únic que val la pena d'aprendre (Matthew Tree)

volia anar, i ho enllaçaré amb el que plantejava en Lluís, sí que pot fer por en el sentit de la creació de guetos, però l'antropologia mostra que s'integren millor les persones que tenen clars els seus vincles amb la comunitat d'origen, i a mi em sembla que vosaltres dos sou un exemple perfecte d'això; i una altra cosa que hem de tenir present és que és més fàcil sumar identitats que suprimir-ne alguna, i que quan en suprimeixes alguna, i a mi em sembla que Europa ens ho està mostrant, no saps per on et sortirà; aleshores, tant pel que fa a la qüestió de l'ascensor social o a la idea de llengua de cohesió, jo crec que tenim la sort de tenir una llengua que pro-

lingüística és bastant falsa. Vull dir que ens fixem molt en el prestigi quan de fet em sembla que en el que ens hauríem de fixar és quan una llengua és marcada o no marcada, en el sentit que tots vivim l'experiència i sabem que si parlem en català en un context determinat, en un moment determinat, a una persona determinada, d'una manera o altra ens tocarà pagar, i davant d'aquesta situació optem pel castellà, que és la llengua no marcada. Potser és això el que hem d'evitar; és a dir, el costum que cada vegada que veiem algú de fora hi hem de parlar en castellà perquè així no ens passa res.

Matthew Tree

De fet és una cosa que molts estrangers pateixen, i n'he conegut bastants al llarg dels anys, i de tots cinc continents però sobretot llatinoamericans i africans, que són catalanoparlants, i és una frustració diària, i que cada vegada que coneixen un catalanoparlant per primer cop li diuen bon dia i li parlen insistentment en català, però res, l'altra persona sempre en castellà, sempre en castellà.

Potser estem parlant d'un milió dues-centes mil persones nascudes fora del país, quan estem parlant de, com a mínim, desenes de milers de persones que estan aprenent o volen aprendre o ja han après el català. Estic pensant ara en el cas d'un amic, de fet és un jove guineà que parla quatre idiomes i que està a la universitat fent una tesi sobre arquitectura en llengua catalana, però quan va a la botiga del costat i demana cent grams de formatge, doncs, li contesten en castellà.

Lluís Cabrera

Per l'aspecte físic. I això ja no té res a veure amb el que podríem dir-ne enemic exterior, això és una qüestió d'aquí. Cal una altra actitud; és a dir, tu t'adreces a mi en castellà, jo et contesto en català, tu no canviïs, però jo tampoc perquè ens estem entenent. Aquesta recepta és ben factible i aquesta normalitat i naturalitat pot ser que sigui un fet insòlit al món.

Lluís de Yzaguirre

Això a l'any 34 ja ho proposava un esperantista català, Delfí Dalmau, amb l'etiqueta de poliglòtisme passiu. Jo, pel que fa a l'ascensor, hi voldria apuntar dues coses, la primera que no sé si puja o no puja, i la segona si la gent hi vol pujar o no hi vol pujar, que són dues coses diferents. L'ascensor social funcionava bàsicament perquè el patró català d'aquella fàbrica de Manlleu, per dir alguna cosa, quan havia de triar algú com a capatàs, un dels elements que inconscientment li demostrava que una persona era més llesta, més ràpida, més no sé què d'aquells sis que havien arribat junts era si se li adreçava en català; és a dir, és una qüestió gairebé inconscient, si tu has de triar una persona perquè mani els altres,

aquell que veus que ha anat més ràpid a integrar-se ajudava a decidir-te. Llavors, al començament d'aquestes arribades massives, els immigrants, quan portaven un temps aquí, veien que els que havien après català tenien més oportunitats, i això no era

L'antropologia ens mostra que s'integren millor les persones que tenen clars els vincles amb la comunitat d'origen (...) Hem de tenir present que és més fàcil sumar identitats que suprimir-ne alguna i crec que tenim la sort de tenir una llengua que proporciona identitat (Carme Junyent)

una política deliberada d'afavorir perquè, tal com s'ha dit aquí, els catalans més aviat fèiem el contrari; que jo hi veig un punt de racisme i de rebuig, però en tot cas és un tema molt complicat, perquè va al més íntim de la psicologia. La societat catalana ha perdut molt pes industrial, s'ha funcionaritzat molt, ha crescut molt l'administració pública i a l'administració pública tu no necessites demostrar-li al de sobre que ets més llest, al contrari, si al de sobre li demostres que ets més llest corres el perill de quedar-te estancat allà, només li has d'ensenyar un paper que diu que tens el nivell C, i aquest paper només demostra que pots haver fet un esforç puntual i res més. Si és un requisit, com el que ara volen treure a Mallorca, hauríem de ser més exigents. Però després hi ha un altre aspecte, si una persona vol agafar l'ascensor, això ara ha canviat molt, en la primera immigració dels anys 60/70 realment molta gent va voler integrar-se; en canvi, ara hi ha una immigració que detecto que és molt més militant en no fer servir el català. Demanes un cafè, demanes alguna cosa en un bar, i si et fa el favor d'entendre't, de passada t'alliçona: "Ah!, un cafè" i t'ho diu amb una e ben tancada.

Josep M Cervelló

Per acabar, us volia demanar un comentari final sobre com veieu la situació en l'àmbit de tot el territori. És possible veure reconeguda a Europa una comunitat lingüística de 10 milions d'europèus? El català desborda

l'Estat espanyol, es parla en quatre estats europeus, tres de la UE; així doncs, Europa, no hauria d'imposar algun criteri sobre els estats en defensa de les llengües europees minoritzades? Fa trenta anys del famós article d'Els Marges "Una nació sense estat, un poble sense llengua?", creieu que aquests trenta anys reafirmen el que volia dir aquesta pregunta, o som en una altra situació?

Carme Junyent

Potser la gent d'*Els Marges* van ser pioners en un moment en què no se'ls va saber entendre, però estaven alertant d'una situació que jo crec que va trigar 20 anys a fer-se evident: Vull dir que en aquell moment ens vam molestar molt a barallar-

I això ja no té res a veure amb l'enemic exterior, això és una qüestió d'aquí, cal una altra actitud, és a dir, tu t'adreces a mi en castellà, jo et contesto en català, tu no canviïs, però jo tampoc perquè ens estem entenent (Lluís Cabrera)

nos-hi perquè deien aquestes coses, però, quan al cap de deu anys es va tornar amb el tema ja no hi va haver debat perquè suposo que tothom veu que la llengua realment té problemes. Ni estem en una situació irreversible, ni estem en fase terminal perquè ens en podem sortir, però sobretot no hem d'oblidar que depèn de nosaltres.

Lluís de Yzaguirre

Jo hi afegiria, pel fet aquest d'Europa, que tenim una Constitució on diu que els tractats internacionals subscrits per Espanya i ratificats pel Parlament tenen rang constitucional i entre aquests tractats hi ha la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries que l'Estat espanyol viola en l'article 11.2 el dia que impedeix les emissions de TV3 al País Valencià i no passa absolutament res. Però és que ja fa molts anys, pràcticament des del moment en què la van subscriure, que viola l'article on diu que no es poden utilitzar les divisions administratives per atacar una llengua, i te'n vas al web d'hisenda i hi ha el català i el *valenciano* amb l'excusa que l'estatut del País Valencià diu això, però esclar, en lleis has de ser equànime i, per tant, si el fet que l'estatut de València diu valencià, vol dir que en el web d'hisenda hi ha de ser. Però resulta que en el

de Navarra diu *vascuence* i al del País Basc diu *euskera*; per tant, hi hauria d'haver *euskera* i *vascuence*, però aleshores serien la riota universal evidentment. Però, encara més greu, l'article 3.2 de la Constitució espanyola diu que "*el estado protegerá especialmente las demás lenguas españolas*", i el treball de Ferrer Gironès ha demostrat que les 1.500 lleis o decrets dels últims vint anys que ell va estudiar i que regulaven l'ús de les llengües només eren per afavorir el castellà; és a dir, s'estan saltant la seva pròpia Constitució. Crec que hi ha un article ocult a la Constitució que diu: "*todas las leyes y decretos que favorecen a los catalanes son de omisión obligada y todos los que les perjudican no los apliques bajo pena de muerte*", perquè, si no, no entens que passin les coses que passen. En aquest context no podem esperar res d'Europa; i pel que fa al País Valencià i a les Illes, crec que si la solució és política, que pensava que no, i que si a Suïssa es podien entendre, si a Bèlgica es podien entendre, si al Canadà es podien entendre, si a Finlàndia podia haver-hi un model en què el 4/4,5% de la població parla suec i tothom aprèn el suec, (les dues llengües són cooficials, la televisió sueca es veu a tot Finlàndia...); doncs això, si hi ha aquests models pel món, aquí bé podíem arribar a una fórmula democràtica de gestionar el multilingüisme. Ara ja no ho penso sincerament, però, en canvi, no veig que la possibilitat d'una solució política estigui igual de madura al País Valencià, a les Illes o aquí; ben al contrari, si jo fos enemic de Catalunya, en lloc de prohibir a la Constitució espanyola que les comunitats autònomes es puguin federar, jo les hi hauria obligat, perquè si els Països Bascos estiguessin en una sola comunitat política i els Països Catalans estiguessin en una sola comunitat política, tots dos parlaments estarien dominats pel PP; és a dir, que si haguessin estat intel·ligents haurien anat en el sentit contrari i, per tant, no veig la situació com perquè puguem resoldre políticament el problema de la llengua a tot el territori. Una altra cosa és que si Catalunya fos independent, o estat associat, o la fórmula que hi hagués, això pogués ser un motor per arrossegar les altres, però en tot cas jo m'apunto al carro de l'optimisme en el sentit d'una frase que no sé si va dir Fuster, no ho sabia dir, que les llengües no moren perquè els nouvinguts no les adquireixin, les llengües moren quan els seus parlants les abandonen; així doncs, cada vegada que jo em compro un diari en castellà, cada vegada que jo puc tenir una traducció al català d'un llibre estranger però la compro en castellà, cada vegada que jo puc veure una pel·lícula en català, però me'n vaig al cinema en castellà..., cada vegada que ho faig joestic matant la llengua catalana; en canvi, quan el senyor perua o d'on sigui tria la versió castellana perquè li és més pròxima i més directa, ell no és pas el culpable del baix ús social del català, ho som els

Matthew Tree, Lluís Cabrera, Carme Junyent i Lluís de Yzaguirre, d'esquerra a dreta.

catalans. Si els catalanoparlants no consumíssim, podent triar, el producte de fora, el mercat respondria, si no, pequè Google té el català?, perquè el català és tan present a internet? Doncs perquè a fora s'ho miren purament amb criteris d'eficàcia econòmica i això és el que passaria si els catalans simplement tinguéssim la coherència d'utilitzar-lo sempre. En aquest sentit crec que s'ha de fer pedagogia, però bàsicament som els catalans els que hem de canviar d'actitud i, si més no, apuntar-nos al políglotisme passiu.

Matthew Tree

Tornant a la llengua a les Illes i al País Valencià, hi podríem afegir un altre cas: la Franja de Ponent. Hi ha una cosa que potser no es diu gaire en veu alta però Catalunya des de fa molts anys, de fet, està fent un procés molt visible cap a la independència, la meua percepció personal és que el govern central ho sap perfectament o, com a mínim, creu que és una possibilitat, i qui diu Catalunya diu també l'Euskadi estricte. Hi ha molts indicis que ho saben i un dels indicis és la pressió que estan posant lingüísticament sobre el País Valencià, les Illes i la Franja, i aquest és un dels preus que pagarà la llengua catalana per la independència, jo diria gairebé inevitable, per-

cepció també personal, del Principat. Els parlants de les Illes, la Franja i el País Valencià patiran una pressió com no han patit mai en la seva existència com a comunitat lingüística i això és un dels preus que es pagarà. Pel que fa a l'existència de Catalunya com un país independent, de fet d'això en vaig prendre nota fa temps perquè, Carme, tu ho comentes en un dels teus llibres, hi ha països bilingües entesos com un país on tothom sap parlar un mínim de dos idiomes, després el problema és com es fan servir aquests dos idiomes. Ara, a Catalunya, hi ha moltes situacions en què el castellà és l'idioma que es fa servir sempre per defecte, i crec que amb la independència política de Catalunya això canviaria; és a dir, els costums lingüístics de la gent canviaran, i no pas per llei, de fet una de les primeres coses que la Carme ha dit avui és que ja pots posar trenta mil lleis dient que s'ha de fer servir el català pertot arreu, que si la gent no ho vol fer, no ho farà; sinó que serà per una qüestió psicològica, així de senzill, serà percebre que això sí que és seriós, tenim un país, tenim ambaixades, tenim reconeixement arreu del món, tenim seient a les Nacions Unides, i tota aquella gent reticent que avui diu que a un africà no li puc parlar en català desapareixerà de cop.

185

CAVALL FORT

CATALA A L'ESCOLA

**Somescola.cat:
com les crisis
poden esdevenir
oportunitats**

HOMENATGE A POMPEU FABRA

USTEC-STES

38

Docència
Número 33

Miquel Àngel Essomba
Director del Centre UNESCO de
Catalunya i portaveu de Somescola.cat

La plataforma Somescola.cat neix d'una intuïció davant del nou escenari creat arran dels intents de judicialització del català a l'escola: cal estar preparats per fer front a una ofensiva sense precedents al cor de la nostra identitat, la llengua.

Per aquest motiu, el dissabte 24 de desembre de 2010 al matí van reunir-se diverses entitats catalanes (culturals, educatives, internacionalistes) per plantar la llavor del que fins ara ha estat un espai per articular la protesta contra les sentències que qüestionen el model d'escola catalana i reivindicar-ne la validesa, avalada per tres dècades d'encerts raonables. Ningú no nega que trenta anys després d'engegar la immersió lingüística cal millorar estratègies, però cal fer-ho sobre la base d'allò que s'ha aconseguit.

Somescola.cat és, sens dubte, un projecte de mobilització singular per raons diverses que van més enllà del perfil temàtic, i la primera és que aplega institucions amb objectius, estils i ideologies ben diferents. Hi podem trobar sindicats com USTEC-STEs, Comissions Obreres o UGT, al costat d'agrupacions escolars com la Fundació Escola Cristiana de Catalunya, o l'Agrupació Escolar Catalana. Com també hi comparteixen taula la Plataforma per la Llengua i Òmnium Cultural, l'Associació de Mestres Rosa Sensat i la Federació de Moviments de Renovació Pedagògica, el PEN Català i la família UNESCO (el centre, la xarxa d'escoles i la federació d'associacions i clubs). En un país a voltes caïnita com el nostre, és una bona notícia observar que hi ha temes com la llengua que ens permeten deixar les diferències de banda, i treballar plegats per un objectiu comú. Un fet molt esperançador per a un país assedegat de dinàmiques socials transformadores.

La segona raó té a veure amb el mateix pla de treball. Somescola.cat no neix amb voluntat de fer cridòria, de sortir només als mitjans, o d'utilitzar les seves accions amb uns altres objectius que no siguin els de promoció i defensa de la llengua. Somescola.cat es planteja un treball de fons, a mitjà-llarg termini, que neix de la necessitat d'una reacció immediata davant de qualsevol agressió al projecte d'escola catalana que es completa amb una feina de sensibilització i conscienciació del món escolar a Catalunya sobre aquest tema. L'escenari i els focus han de ser als centres escolars, que és on al capdavant aquest projecte arrela, i és en els centres on cal afavorir el desplegament d'aquesta proposta.

La tercera singularitat està lligada al fet que Somescola.cat es dedica a generar discurs, a treure la pols als vells arguments a favor de la llengua catalana i posar-los al dia, i alhora destina energies a realitzar accions que facilitin el manteniment d'un gran consens

al voltant de la llengua. Per aquest motiu, fem presentacions territorials de la plataforma per tot el país, o vam organitzar una taula rodona el 26 de setembre per commemorar el Dia Europeu de les Llengües. Darrerament, hem constituït un comitè d'experts format per Joaquim Arnau, Isidor Marí i Ignasi Vila, amb la finalitat de continuar aprofundint en aquesta línia de fer teoria i promoure pràctica.

Somescola.cat ha canalitzat totes les seves comunicacions a través d'un web de lliure accés, dedicat exclusivament a la plataforma. Fins ara, aquest web ha permès informar puntualment, tant a dins com a fora, de tot allò que s'anava coent, i s'hi han pogut recollir més d'un centenar d'adhesions d'ajuntaments al nostre manifest, més de cinc-cents adhesions de consells escolars, i el suport individual de més de trenta mil persones.

El futur de Somescola.cat es preveu intens. Després de la treva que el TSJC ha atorgat a la societat catalana –i al seu govern– amb la resolució sobre el recurs que va plantejar la Generalitat a la interlocutòria de setembre del 2011, creiem que més endavant haurem de plantejar noves jornades de mobilitzacions a favor de la llengua i de l'escola catalana. Albirem núvols ben grisos a l'horitzó, de la mà de les polítiques lingüístiques que el govern central pretén aplicar, i cal estar ben preparats per entomar el repte.

D'una banda, haurem de respondre a la proposta de model lingüístic que propugna Madrid, basat en el repartiment del temps lectiu de forma igualitària i no equitativa. Arrecerats en l'excusa de voler que tot l'alumnat domini castellà, anglès i, en el nostre cas, català –qui no ho vol, això?– es planteja la distribució salomònica com l'única manera d'aconseguir-ho, i no hi ha res més lluny de la realitat. Els models lingüístics són múltiples i diversos, i cal que encaixin amb la conjuntura sociolingüística de la societat a la qual volen respondre.

D'altra banda, haurem de fer front a un hipotètic augment de demandes per part de famílies que reclamen el castellà com a llengua vehicular a l'escola. De fet, aquest passat mes de febrer, algunes organitzacions defensores del bilingüisme simètric van escriure a la directora general de la UNESCO demanant empara davant del que, segons la seva versió, suposa a hores d'ara una negació de la llengua castellana a les escoles de Catalunya. Aquí caldrà ser forts, i contrapesar aquests intents de distorsió de la realitat amb propostes positives en què la gestió del coneixement, l'ús i l'aprenentatge de les llengües es fonamenti en la cohesió social.

Feina, per tant, no en faltarà pas. I tot realitzat des del més pur voluntarisme i sense pressupost, tot un valor afegit en temps de crisi. Hem de lliurar aquesta batalla perquè som deutors dels nostres avantpassats, i hem de ser garants de les generacions futures. Hem d'aconseguir provocar un efecte bumerang, i fer que el problema inventat al voltant de la llengua per part d'alguns acabi resultant un revulsiu que enforteixi la identitat cultural de la nació catalana.

Entre el passadís i el carrer

Jordi Solé i Camardons
Catedràtic de secundària

El 2004 publicava en aquesta mateixa revista l'article "La llengua de l'aula i dels passadissos"; ara, vuit anys després, em tornen a demanar un article per mirar d'esbrinar quins canvis s'han produït en relació amb l'anàlisi que feia aleshores.

No ha canviat res en relació amb el punt de partida: "La situació i el futur de la llengua catalana a l'escola pivota al voltant de quatre grans factors: el marc politicoinstitucional global, el disseny curricular, el context social i l'actitud del professorat. Quatre factors que es retroalimenten i alhora es neutralitzen". Val a dir, però, que si ens haguéssim imaginat que vuit anys després el marc politicoinstitucional hauria empitjorat ens haurien acusat de catastrofistes. I ha empitjorat molt. El Tribunal Constitucional va liquidar el nou Estatut d'Autonomia que aleshores tots els sectors catalan(iste)s es marcaven com a gran fita, la qual cosa ha produït en els darrers anys un bombardeig discursiu i judicial contra la immersió lingüística a primària i ha liquidat completament qualsevol perspectiva de continuar-la a secundària, tal com aleshores es plantejava i justament afirmava en cloure l'article esmentat: "Estendre la immersió lingüística a secundària pot ser un bon començament per a aquesta nova etapa que ara iniciem". Quina ingenuïtat la meua (nostra), creure que en el marc espanyol podíem continuar avançant! En els darrers anys d'assessor LIC gairebé només m'hagués hagut d'ocupar que alguns centres no fessin més hores de català que el que fixa la "lleï". Evidentment, no ho he fet, però m'ho encarregaven.

La valoració general la podem deixar igual: "Tot i que la situació de l'ús de la llengua és molt diversa, ja que no té gairebé res a veure el que es fa, per exemple, en molts centres de la comarca d'Osona o del Priorat amb el que es fa en la majoria de centres de Barcelona o al seu cinturó metropolità, allò més determinant és que allí on viu i estudia la majoria de l'alumnat del país, la llengua de relació clarament majoritària és el castellà." Però podem actualitzar les dades i les més recents ens diuen que el 46% de la població de quinze anys o més declara

que el castellà és la seva llengua habitual i només el 36% declara que ho és el català. Les persones que trien ambdues llengües són el 12% i les que parlen majoritàriament altres llengües són el 7%.

"A Catalunya s'usen bàsicament dues llengües: el català, amb un 43% de mitjana d'ús, i el castellà, amb un 53% de mitjana. La resta de llengües hi té un ús molt inferior i se situa en el 4% de mitjana. En altres paraules, a grans trets, un terç de la població utilitza només o sobretot el català, gairebé un 40% només o sobretot el castellà, un 20-25% utilitza dues o més llengües —essencialment català i castellà—, i un 3% declara emprar només o sobretot altres llengües que el català o el castellà".

I hi ha cinc grups sociolingüístics que sintetitzen els perfils de comportament lingüístic de la població de Catalunya: "En primer lloc hi ha els parlants amb usos lingüístics predominants de català (22%), o catalanoparlants instal·lats en l'ús preferent de la seva llengua tot i que facin cert ús de les altres que coneixen, sobretot del castellà, i especialment en el consum mediàtic. Aquest és el grup que creix més en la darrera generació estudiada, i esdevé el grup

Avui s'arracona el català amb arguments darwinistes de liberalisme i "democràcia"

més gran dels joves d'entre quinze i vint-i-quatre anys nascuts a Catalunya. El segon grup és el dels parlants habituals de català (21%) o catalanoparlants que utilitzen habitualment el català però fan un ús molt significatiu del castellà. El tercer és el dels parlants alternadors de català i castellà (14%), integrat sobretot per castellanoparlants inicials que han adoptat el català, com també per bilingües i per un petit grup de catalanoparlants. El quart és el dels parlants amb usos lingüístics predominants de castellà (35%), que aixopluga tant els antics immigrants espanyols dels anys cinquanta a setanta que no van aprendre català i una part dels seus fills instal·lats en el quasi monolingüisme castellà, com la

majoria dels nous immigrants hispanoamericans. Gairebé no fan un ús actiu del català en les seves relacions interpersonals. Finalment, el darrer grup és el dels parlants al·loglots (8%), integrat per nous vinguts de la darrera onada migratòria que combinen l'ús de la seva llengua d'origen i del castellà, amb un escàs ús i coneixement del català." (Enquesta 2008 v. bibliografia). Aquesta és la realitat del marc general.

Oblidem-nos de les dades basades en els informes poc fiables dels centres i fixem-nos que segons l'estudi sociodemogràfic i lingüístic de l'alumnat de 4t d'ESO de Catalunya, fet pel Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu, en col·laboració amb la Secretaria de Política Lingüística, a l'any 2006, un 39'9% dels joves de Catalunya tenia com a llengua inicial (només o sobretot) el català; un 14'1 tenia tant el català com el castellà; un 42'8% (només o sobretot) el castellà; i un 3'2% tenia altres llengües.

La nativització en castellà de bona part de la població catalana i la naturalització del castellà facilita el seu ús habitual i espontani tant pels que el tenen com a llengua familiar com pels que tenen el català com a primera llengua. Tot plegat arracona el català a l'aula, al discurs més acadèmic o simplement a la dèria d'alguns professors conscients. Les ideologies lingüístiques als anys 60 forçaven a passar-se al castellà per una qüestió de "bona educació", mentre que quaranta anys després es tracta de no ser "nacionalista" i de ser oberts, tolerants i mestissos. Durant el franquisme es prohibia el català amb la força d'una dictadura i avui se l'arracona amb arguments darwinistes de liberalisme i "democràcia".

Però el castellà continua essent la interllengua de secundària. La paradoxa és que gairebé cap estudiant pot esgrimir l'argument que no entén el català, una realitat que hauria de ser la raó suficient per aplicar una política lingüística educativa molt més ambiciosa i que hauria de reduir a la categoria d'epifenòmens els usos lingüístics deslleials per part del professorat. Però les normes d'ús de convergència cap al castellà estan molt arrelades i la consciència lingüística de bona part del professorat és ambivalent, difusa i confusa. És el context espanyol general i els contextos locals i de centre el que trituren les possibilitats d'ensenyar en català a secundària en molts centres.

D'aquí la necessitat d'una educació sociolingüística que ha estat menystinguda per les autoritats polítiques i educatives durant tota l'etapa democràtica. Tota una paradoxa en aquest país tan progressista i avançat en què totes les educacions són possibles: l'educació ambiental, l'educació viària, l'edu-

ció sexual, l'educació en la diversitat, l'educació cívica, l'educació en valors, l'educació intercultural o multicultural, l'educació en les habilitats lingüístiques...

Necessitem un futur normal i, per tant, subscriu el punt final del manifest de les concentracions del 28 d'abril d'enguany: "Constatem que la dominació política d'Espanya envers Catalunya i els Països Catalans té per objectiu acabar amb la llengua i la nació catalanes. Demanem, en conseqüència, al poble de Catalunya i al Parlament de Catalunya, que iniciem ja la transició a la independència nacional, per proclamar-la al més aviat possible i poder normalitzar definitivament la llengua i la cultura catalanes. Visca la llengua catalana, Visca l'escola en català!".

Haurem de preguntar a la nostra gent si acceptem aquell negre panorama que anticipa la mort del català o si volem fer del català la llengua comuna d'aquesta societat. Els ensenyants ja no podem amagar més el cap sota l'ala, si volem normalitzar la llengua hem de dir clarament que només podrà ser possible en el marc d'una Catalunya independent oberta a la voluntat lliure (no segregada com fins ara) de la resta dels territoris dels Països Catalans. No volem pagar el peatge espanyol del genocidi.

Bibliografia

Enquesta sobre els usos lingüístics de la població a Catalunya 2008 (EULP08), coordinada per la Direcció General de Política Lingüística.

Alcoverro, Carme "El català a l'escola: present i perspectives de futur", *Escola Catalana*, núm. 399, abril 2003.

Aracil, Lluís V. "Educació i sociolingüística" a *Treballs de sociolingüística catalana*, 2, 3 i 4, València, 1979. També s'inclou a L.V. Aracil, *Papers de sociolingüística*, Barcelona, La Magrana, 1982.

Joan i Marí, Bernat. *Treballar actituds lingüístiques*, Editorial Mediterrània-Eivissa, 2002.

Joan i Marí, Bernat. *Normalitat lingüística i llibertat nacional*, col. Contextos, Barcelona-València, Edicions 3i4, 2002.

Mayans, Pere i Vicent Sanz. *Sociolingüística a Secundària*: www.xtec.es/sedec/socioling1.doc, novembre 2001.

Solé i Camardons, Jordi "L'ús del català a l'ensenyament secundari: realitats polièdriques, discursos, responsabilitats i propostes". A *El poliedre sociolingüístic*, Barcelona-València, Edicions 3i4, 2001.

Solé i Camardons, J. "Per una educació sociolingüística", *Escola Catalana*, núm. 399, abril 2003.

Vila, Xavier i Santi Vial, "Les pràctiques lingüístiques dels escolars catalans: algunes dades quantitatives", *Escola Catalana*, núm. 399, abril 2003.

Experiència de la llengua

Francesc Pané i Sans
Professor de llengua catalana
a l'Institut Manuel de Montsuar

Vaig deixar la docència activa durant una bona colla d'anys. Fins aleshores havia fet classes de llengua i de literatura catalanes a ben diversos indrets, de vegades esporàdicament i d'altres de manera regular. El primer centre on vaig assajar de professor va ser –acabava la carrera aquell any– el centre dels Escolapis de Sarrià. L'assignatura no puntuava perquè no formava part del currículum. Va ser dur: el jovent no acceptava aquella llengua nova; en part per peresa i en part per l'extracció social dels alumnes, fills de la burgesia barcelonina del temps. Després, retornat a Lleida, tot va anar més fàcilment, per bé

que –ni de molt– plàcidament. Vaig fer classes un any en un centre privat. També allí la recepció del català era infeliç pel que fa a una part dels estudiants. Potser és comprensible: llavors encara no podien percebre que la llengua del país –del seu i del meu– ja començava a ser un tram llarg de l'escala social. No podien, encara, saber de cert que el coneixement del català els havia d'obrir portes arreu del país en un temps molt curt.

Havent oposat a la formació professional –no tenia fet el CAP–, vaig poder triar centre. I la meua elecció fou l'Institut de la Caparrella. M'hi vaig estar

cinc anys. Temps d'una intensitat extraordinària. Tot estava per fer. Una enorme pàgina blanca podia ser escrita amb mil històries diferents. Crec que vaig fer una bona opció: considerar la meua feina de professor de llengua –tot i ser-ne a l'FP- com un instrument per al progrés social i laboral del meu alumnat. Tot just llavors –eren els anys 80 del passat segle- el català arrelava en els àmbits administratius i intentava de fer-ho en els econòmics. No ser competent en llengua catalana, al cap de ben poc temps podia significar la pèrdua d'una possibilitat, d'una garantia, potser, de treball; fins de treball qualificat.

Sempre vaig tenir la convicció que –a desgrat de les reticències d'alguns companys professors i de la inconsciència lògica de l'alumnat- la llengua catalana era la llavor del creixement. M'adonava que el segment catalonoparlant no podia ser una segregació respecte del que usava el castellà habitualment. I a l'inrevés. I prenia consciència que, si el castellà era fonamental, el català acabaria sent la llengua habitual en una gran part de l'activitat social i laboral de Catalunya. I, en conseqüència, una eina imprescindible per progressar en la carrera personal de cada jove: ja en uns treballs senzills, qualificats, o en estudis posteriors i feines altament valorades.

Així com els governs catalans d'aquella època es bolcaven en el reciclatge dels mestres en llengua, literatura i cultura catalanes, i es desvetllaven per alçar el sostre del coneixement de la llengua del país en els centres de batxillerat, feia tot l'efecte que en la formació professional el català hi era postís: exigible com a llengua comuna de l'educació, però no valorat com a instrument curricular d'alta eficiència. Ens va caldre pedalar, i molt!: negociacions regulars amb els governs per arrencar-los recursos i decrets, creació de taules i associacions d'impuls a la llengua catalana, formació del professorat que lentament es comprometia amb el català, fundació d'una Escola d'Estiu de Formació Professional a Lleida, edició d'una revista especialitzada, irrupció en els equips directius dels centres d'FP... Buf! Van ser cinc anys –perllongats després des de l'ICE de la UAB- de no parar; d'una intensitat coratjosa i creativa que vam compartir, afortunadament, molts i moltes docents de llengua catalana en l'FP; i força també de batxillerat, incorporats a l'empenta.

Ara les coses són ben diferents, entenc. Hi ha la seguretat genèrica que el català és la llengua habitual de les relacions públiques –no només administratives- de Catalunya. Des de les patronals fins als sindicats, passant per les empreses petites i mitjanes, una gran part de la xarxa productiva del país ha normalitzat l'ús del català (la necessitat de conèixer-lo i la seva convivència no bel·ligerant amb el castellà) en el seu quefer quotidià.

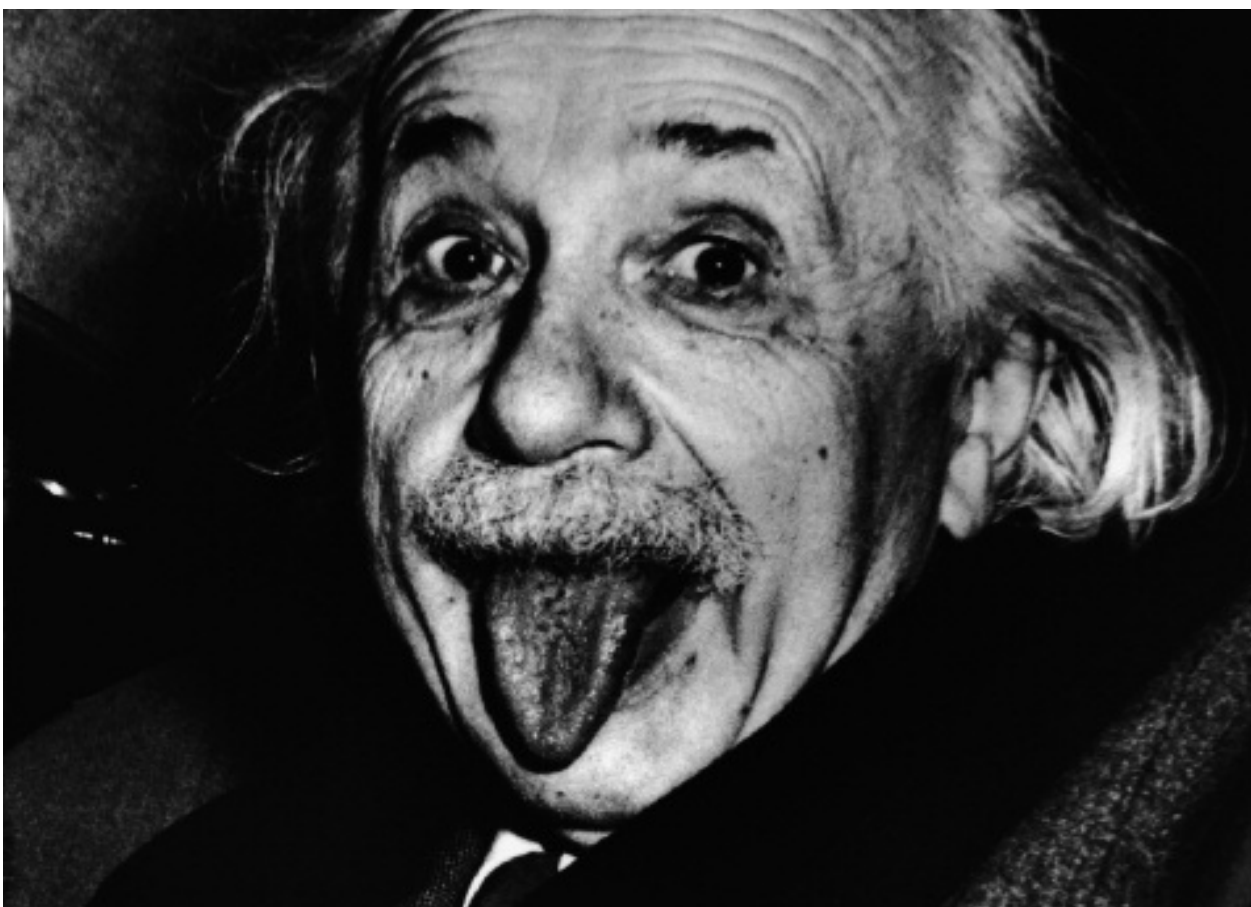
És natural que aquesta causa feliçment guanyada produeixi l'efecte en els centres educatius segons el qual la llengua catalana –que ja fa temps que hi és vehicular- sigui entesa com a instrumental, bàsica i necessària en el currículum escolar, i normal en la vida dels equips docents i en la de les comunitats educatives. No sé des de quan, però deu fer molts anys que s'ha acabat la incomprensió claustral –que

Ara juguem una nova partida: la veritable competència lingüística dels joves

ens feia patir tant- a la penetració educativa del català. I que s'ha acabat la provisionalitat d'aquesta llengua en el sistema educatiu.

En tornar l'any passat a l'institut –ara és el Manuel de Montsuar, de Lleida- he viscut sense dolor de part invers la meua immersió en la docència de la llengua nacional. Els alumnes hi suen –com ho fan amb les matemàtiques, la química, la història, el castellà o la filosofia- amb la clara sapiència que els és coneixement i oportunitat, deure i futur, seguretat i llibertat.

Per fortuna ja han passat els temps de negacions, de reticències i d'afirmacions heroiques. Però ara juguem una nova partida, tan important com aquella que vam guanyar: la veritable competència lingüística dels joves. Sento que ens costa molt aconseguir nivells d'expressió notables en català entre l'alumnat majoritari. I també en castellà i en la llengua estrangera que s'hagi escollit. En general, la capacitat expressiva, la correcció lingüística, el bagatge lexicosemàntic, la interpretació de textos complexos, són encara punts dèbils en la majoria dels nostres deixebles. I no crec que sigui lícit culpabilitzar-ne els mitjans digitals que tenen a l'abast i que usen amb abús i tot. Ni trobo licitud en cap altra mena de raó. Es tracta d'una responsabilitat que ens correspon als docents –no només dels de llengua- i a la comunitat educativa. I al Govern, que hauria d'encertar força més en les seves decisions al respecte... Hauríem de comprometre la comunitat sencera en la croada per una major i millor competència lingüística del jovent que viu l'experiència educativa. Perquè, superada l'etapa d'introducció del català, la llengua –com a fet comunicatiu, no com a codi nacional, que també- ara és l'objectiu del saber: saber dir, saber entendre, saber expressar, saber comprendre, saber estar en el món. Un món multilingüe, sí; però lingüístic, cada cop més.

Aprendre català i en català als centres de formació de persones adultes

Judit Mulet Vendrell
Professora de l'àmbit de la comunicació

Al Centre de Formació de Persones Adultes (CFPA) Joan Carles de Lleida el català és la llengua vehicular i d'ús social entre tots els membres de la comunitat educativa. Ens parlem en català al passadís i a l'aula, quan sortim fora del centre i quan fem activitats lúdiques o extraescolars, i a l'hora de la matrícula o de les tasques administratives. No pot ser de cap altra manera: volem que el nostre alumnat formi part de la realitat pròpia del país i això passa per ser competents en llengua catalana.

Si mirem les dades de la matrícula, ara per ara, el 37% de l'alumnat del CFPA no té el català com a llengua pròpia; i pel que fa a la procedència, tenim un ventall de fins

a 35 nacionalitats diferents que està matriculat tant en ensenyaments inicials o bàsics com en GESO (graduat en educació secundària) o proves d'accés.

La majoria accedeixen als cursos de català després d'haver passat per algun nivell de castellà, excepte en els casos de GESO o proves d'accés, en què ja coneixen el català, bé perquè han estat escolaritzats prèviament, bé perquè porten més temps al país. Últimament, però, el perfil de GESO està canviant, i una part de l'alumnat que hi accedeix no té prou domini de la llengua com per aconseguir un bon aprofitament de les classes; cas en el qual els animem a matricular-se prèviament en algun curs de català inicial.

La importància d

Tot i que la majoria de l'alumnat s'incorpora, encara avui, primer als cursos de castellà, d'un temps ençà hi ha un augment de la demanda de les classes d'ensenyaments inicials i bàsics de llengua catalana. Un fet que respon a un doble interès; d'una banda, la voluntat de conèixer la llengua pròpia per part d'una població que s'ha anat establint a casa nostra i de l'altra, el gran nombre d'alumnat de procedència llatinoamericana, que ja té el castellà com a primera llengua.

La tasca de fomentar i garantir l'ús del català com a llengua vehicular correspon a tota l'escola. Ara bé, qui organitza, elabora i duu a terme les activitats concretes de promoció i ensenyament de la llengua són la Coordinació LIC i la Comissió COL. La primera treballa pels grups de català (inicials, bàsics i lllindar) d'una manera més directa, i els fa participar tant de la vida cultural del centre com de la ciutat. En aquest sentit, organitza sortides per tal de conèixer l'entorn més proper i representatiu: la Seu Vella, el Museu de Lleida, el castell dels Templers, la Mitjana, etc. A més, s'encarrega de difondre i celebrar les festes populars -la mona, la castanyada, la Festa Major- i de promoure la participació de l'alumnat d'aquests grups en totes les activitats generals del centre: Sant Jordi, sortida de final de curs, activitat de Nadal... A banda d'aquestes activitats, la Coordinació LIC també ha organitzat parelles lingüístiques entre l'alumnat del centre i el d'altres entitats, amb la voluntat d'estendre l'ús del català als diferents contextos socials.

La comissió COL és una comissió literària -pròpia del nostre centre i integrada pel professorat de l'àmbit de la comunicació- que té un doble objectiu: donar a conèixer entre l'alumnat escriptores i escriptors en llengua catalana i fomentar a partir del treball concret d'un autor/a, l'expressió oral i escrita en català. És per això que al CFPA durant el segon trimestre es treballa -més o menys però en tots els grups i sense exclusions- al voltant d'una figura literària. Han format part del nostre repertori: Imma Monsó, Josep M. Espinàs, Jesús Moncada, Màrius Torres i Maria Barbal, entre d'altres.

La finalitat no és només difondre la seua obra literària, sinó també parlar, escriure i llegir en català. Una feina que culmina amb un concurs literari vinculat a la festa de Sant Jordi. Les activitats paral·leles que s'organitzen per dur a terme aquesta proposta tan ambiciosa són de tot tipus i varien segons els cursos: tallers de lectura, xerrades, recorreguts per itineraris literaris, trobades amb els autors/-es, assistència a representacions teatrals...

La festa de Sant Jordi, en la qual participa tota l'escola i que esdevé l'acte de cloenda de la feina de tot un curs, referma any rere any que el català és l'eina d'expressió i comunicació de la nostra comunitat educativa, la llengua base de l'ensenyament i l'aprenentatge.

d'una bona acollida lingüística

David Casellas i Gispert
Aula d'acollida de l'Institut de Vidreres

Avui dia, en un moment en què els catalanoparlants de llengua materna ja només representem poc més de la meitat de la població de Catalunya, és molt important per al futur del nostre país i de la nostra llengua aconseguir que els nouvinguts s'identifiquin plenament amb el català i Catalunya, sense que per això hagin de deixar d'estimar les seves llengües i cultures d'origen. Els nous intel·lectuals catalans, entre els quals destaquen persones com Patrícia Gabancho, Mathew Tree o Najat el Hachmi, guanyadora del premi Ramon Llull 2008, ens ho confirmen. Sens dubte, la visió d'aquests nous intel·lectuals aporta un aire nou a la cultura catalana i serveix per desmentir tots els tòpics de què se'ns acusa els catalans des de fora.

La cultura i la llengua catalana encara tenen futur. Aquests escriptors nouvinguts ja són tan catalans com qualsevol persona nascuda a Catalunya i formen part de la literatura catalana. Si ells han vist que podien obrir-se camí en una llengua que no era la seva, hem de potenciar-ho per aconseguir que tots els qui arriben vegin també les possibilitats de promoció que els ofereix Catalunya i la llengua catalana. Així doncs, és molt important l'acollida inicial que els oferim quan arriben. Els ho hem de donar tot, oferir-los els millors serveis, per tal que aprenguin a estimar el país i la llengua que tan bé els ha acollit.

Tots els qui critiquen que s'inverteixin diners i recursos en l'atenció als nouvinguts estan fent un flac favor al país, ja que només aconseguiran de crear guetos de persones que viuen i treballen al nostre país i que veuran de mal ull els catalans. Si volem rebre, primer hem de donar, amb generositat, sense traves; només així, de mica en mica els nouvinguts veuran com un avantatge el fet d'identificar-se com a catalans i aprendre la llengua catalana.

Un dels elements essencials per aconseguir-ho són les aules d'acollida de les escoles i instituts. La primera acollida és molt important, i més per a un alumne que s'ha d'integrar en un centre d'ensenyament. I tan important com l'aprenentatge de la llengua és que, des del primer moment, rebí el suport de companys de la seva edat, que l'ajudin a entendre que Catalunya és un país amb una llengua i una cultura diferents de l'espanyola, i que li despertin l'interès per integrar-s'hi. En això els catalans hi tenim un paper molt important: des del

primer moment parlem-los català i fem-los veure la importància que té per a nosaltres que aprenguin la llengua. Si ho deixem només en mans dels professors de llengua catalana, serà difícil d'aconseguir-ho. Cal que tots els catalans ho tinguem

Ajudar els nouvinguts a conèixer i estimar el català és assegurar-nos la supervivència de la llengua

molt clar i que ens hi impliquem. A les aules d'acollida tenim alumnes que en sis mesos parlen molt bé el català, però que, en canvi, fora de l'aula no poden practicar aquesta llengua, perquè tothom els parla en castellà.

A les aules d'acollida no s'hi ensenya només la llengua catalana, també s'hi dona als alumnes el suport i l'ajuda necessaris per poder integrar-se i adaptar-se al nivell dels coneixements exigits a l'aula ordinària. S'hi treballa la comprensió de les explicacions i dels exercicis de totes les matèries en què els alumnes tenen dificultats de comprensió, de tal manera que sovint es fa un ensenyament personalitzat per a cada alumne, una veritable adaptació: mentre a un alumne se l'inicia en la lectoescriptura, a un altre se li consolida el coneixement de català bàsic a través de les tasques encomanades en diverses assignatures de la classe ordinària: matemàtiques, socials... Malgrat fer activitats conjuntes, sovint en una aula d'acollida pot haver-hi tants nivells diferents com alumnes hi ha.

Sens dubte, aquest és un recurs de què haurien de poder disposar tots els centres, ja que l'alumnat nouvingut arriba sense avisar prèviament; per tant, hem de tenir sempre els recursos adequats per acollir-lo tal com es mereix. Ajudar els nouvinguts a conèixer i estimar el nostre país i la nostra llengua és indispensable per assegurar-nos en la seva supervivència. La llengua catalana és i ha de ser l'eina de comunicació indispensable per a tots els qui viuen a Catalunya. I aconseguir-ho és a les nostres mans.

Si ens aixequem ben d'hora...

Natàlia Qui i Casals
Professora de llengua i literatura

Catalunya es torna a veure obligada a defensar la seva llengua quan més de trenta anys abans, el 1978, en plena transició democràtica, es va començar a escriure una crònica política i social, una "reforma exprés" on es deixaven fora les minories que havien format part d'un procés constituent que ara, al segle XXI, on s'intenta construir una societat cohesionada en què no hi hagi separació entre comunitats ni discriminacions de cap mena, ens fa la sensació que tornem a endinsar-nos en el temps i el nostre present es retroba amb el passat. Quan les ferides punyents per la retallada de l'Estatut encara estan obertes, la sentència del TSJC llançava el passat mes de setembre l'ultimàtum que posava en perill la immersió lingüística en català: l'obligació que el castellà sigui llengua vehicular als centres escolars. Amb aquesta sentència, la llengua catalana pot deixar de ser considerada llengua preferent a Catalunya, un fet que pot provocar tensions entre la comunitat educativa i posar en perill la igualtat d'oportunitats i la cohesió social de l'alumnat català. I que precisament aquesta nova agressió hagi arribat des de l'àmbit de la Justícia, l'àmbit de l'Administració que menys ha incorporat el català en el seu dia a dia. Casualitat?

La realitat és molt diferent de la que es vol vendre fora del nostre petit país, el nostre "gran" país. Comparem (tot i que és lleig fer-ho) l'aprenentatge d'un/-a alumne/-a de qualsevol comunitat lingüística unilingüe (posem per cas, Madrid o Andalusia) de la nostra. Sense menystenir ningú, els nens i nenes de Catalunya conviuen des de ben petits amb el castellà i el català amb absoluta normalitat al carrer, a les aules, a la televisió, amb els companys i amics... Les dades demostren que els/les alumnes tenen una competència amb les dues llengües quan acaben l'escolarització obligatòria equiparable a la dels nois i noies de la resta de l'Estat. Viuen, en definitiva, en una societat bilingüe, i poden aspirar a tenir un enriquiment cultural i obrir-se pas amb el màxim d'idiomes (amb la incorporació obligatòria de l'anglès) cap a un futur millor, si és possible.

Per què s'encaparren alguns a veure la diversitat com una amenaça i no pas com el que és, una riquesa? No diuen, fins i tot els descreguts, que

"el saber no ocupa lugar"? És cert que hem de defensar la llibertat d'elecció; però, aquelles poques famílies que reclamen l'ensenyament en castellà per als seus fills, no valoren en absolut el dret a l'educació, que és primordial i prioritari i, alhora, no respecten la llibertat d'un poble que, democràticament, ha decidit que el català sigui la llengua vehicular de l'ensenyament. No hi hauria societat si no entenem que la llibertat ha d'estar subjecta al respecte de les normes que decideix la majoria.

Encara hi ha gent que crea falses realitats i diu allò que certs sectors de la societat espanyola volen sentir

Estic molt orgullosa de viure i ensenyar en un país sense dues comunitats lingüístiques i on tothom aprèn les dues llengües. Però, malauradament, encara hi ha gent que no accepta que Catalunya té una llengua que aspira a tenir els mateixos drets que el castellà i que encara lluita per recuperar-se d'una història de repressió. Encara hi ha gent que crea falses realitats i diuen allò que certs sectors de la societat espanyola volen sentir.

Com diu Francesc Homs, hem de proclamar que "mantindrem la immersió caigui qui caigui". En la memòria hem de retenir una de les frases que més hem sentit repetir últimament: "si ens aixequem ben d'hora, sense retrets, i penquem, som un país imparable".

A les aules, les classes continuen amb normalitat, com si la resolució del TSJC mai no hagués existit, com si els fantasmes del passat que han posat un altre cop en qüestió la memòria i el model reivindicatiu que ha salvat la llengua i la cohesió social mai no haguessin posat en perill la nostra llengua, la nostra cultura, els nostres drets com a poble. Hem tancat, de moment i malament, un altre capítol, i si no ens aixequem ben d'hora... Jo ja ho he començat a fer des de l'aula. I tu, què hi pots aportar?

USTEC-STES

El Govern del PP contra el poble de les Illes Balears

Joan Lladonet i Escales

Mestre, pedagog, professor de llengua catalana i literatura de secundària i coordinador de la revista Pissarra del sindicat STEI-i a les Illes Balears.

José Ramón Bauzá, actual president del govern balear

USTEC·STES

Mai no hi havia hagut cap govern autonòmic que hagués suscitat tantes controvèrsies, confrontacions i polèmiques com l'actual. Segurament tampoc no n'hi havia hagut cap que hagués governat amb una tan àmplia majoria. El que ha ignorat el Govern del Sr.

José Ramón Bauzá és que una vegada que governa ho ha de fer per a tots i no per a un grup, perquè no tots els seus votants estan d'acord amb totes les propostes que hi pogués haver en el seu programa, i tampoc no podem parlar gaire del programa quan ja n'han

incomplert la part principal, que era que no apujarien els impostos. Si deixam, per tant, l'argument que moltes vegades usen sobre el fet que no fan més que complir el seu programa, podrem començar a comprovar si estan governant o no per al poble.

Parlaré de les mesures que han posat en marxa per desmuntar tot el que s'havia avançat durant més de trenta anys en qüestió de normalització lingüística, només perquè una petita part de la població ho ha demanat reiteradament i de manera egoista, sense tenir en compte els beneficis que produïa mantenir la situació tal com s'havia establert amb molta feina i molta efectivitat per mantenir la pau social. Les mesures que han produït més alarma social han estat els reiterats atacs contra la llengua, que unes vegades de manera directa i d'altres emprant la manya han fet servir per, tot dient que volien fer les coses bé, cavar una fossa ben profunda per anar-hi enterrant la llengua catalana d'una manera subliminar.

Analitzem, doncs, les mesures que ha adoptat el PP a les institucions de govern i podrem jutjar la seva actuació. En primer lloc, estan preparant la "lliure elecció de llengua" al primer ensenyament a partir del curs 2012-2013. Són els sectors anticatalanistes els que han instigat aquesta mesura, i encara no queden prou satisfets, si només s'aplica a l'escola. Aquesta mesura és impossible de posar en pràctica, perquè hi ha problemes d'aula i de mestres, si s'han de desdoblar les aules o si s'ha de doblar el personal, quan fins ara s'han dedicat a retallar docents de l'ensenyament i no estan disposats a substituir les baixes si no s'allarguen més enllà d'un mes. Dur aquesta aberració social a terme suposa que si quan els pares hagin de començar el curs poden triar, si al final només es pot comptar amb la mateixa aula que el curs anterior, hi haurà un grup de pares que hauran triat l'ensenyament en una llengua i els seus fills i filles hauran de fer els estudis en una altra, pel fet que la tria contrària hagi estat majoritària. Això implicarà violentar el PEC (Projecte Educatiu de Centre) i el Projecte Lingüístic de cada escola. Això significarà deixar de banda l'autonomia del centre i seguirà essent una injustícia i una discriminació que no es respectin els drets individuals de tots els pares i mares, ja que hi haurà sol·licituds per a alumnes de més de cent llengües maternes diferents que no hauran pogut triar la

seva llengua. En resum, un caramull de despropòsits que, si aconseguix desdoblar les aules i multiplicar els mestres, suposarà provocar una desintegració social, ja que l'alumnat serà separat per qüestió de llengua. A més, va contra la política a tot l'àmbit estatal d'augmentar les ràtios d'alumnat en un 20% per

Les mesures que han causat més alarma social són els atacs reiterats contra la llengua per anar-la enterrant d'una manera subliminar en una fossa ben profunda

aula. Un petit exemple: suposem una escola de primària que té una unitat per a cada curs. Si ara ha de tenir trenta alumnes a primer, i 15 pares trien català i 15 trien castellà, se suposa que necessiten un mestre més, una aula més, i reduir la ràtio en un 50%. En resum, un despropòsit rere l'altre que demostra que són una colla d'ineptes.

En segon lloc, estan preparant un model trilingüe o multilingüe. Si la seva boca és mesura, a l'hora de sortir als mitjans de comunicació, prometen o diuen que donaran la possibilitat que l'alumnat en acabar l'ESO

domini quatre llengües. Quan això seria molt fàcil demanar-ho a les escoles i els dirien quines són les possibilitats d'aquest aprenentatge o els explicarien com s'aprèn una llengua. Per això, en època de restriccions, recordem que els membres del Govern es varen augmentar el sou gairebé un 25% i també han augmentat el dels alts càrrecs. Seguint amb aquestes mesures malbaratadores, el president del Govern, el conseller d'Educació i una cort de sis o set persones més, juntament amb una càmera de televisió se n'han anat a Suïssa a veure com s'hi ensenyen les llengües. Ja tenim el farmacèutic dins les aules, que quan torni voldrà donar un bany al Parlament per introduir les seves idees, després d'aquesta visita. No era necessari tan llarg viatge per haver sabut que a l'Estat suís s'inverteix en educació gairebé el triple que a l'Estat espanyol. Tanta despesa per intentar convèncer el professorat d'aquí com si no sabés res sobre l'ensenyament de llengües i tot amb la intenció d'afeblir l'ensenyament de la llengua catalana.

En tercer lloc, volen modificar la Llei de la Funció Pública per tal que el català no sigui requisit per accedir a un lloc de feina a l'Administració i deixar-lo com a mèrit, segurament amb menys valor que un màster qualsevol. Aquesta decisió, que el Govern, passa a passa, vol dur endavant i que segurament es votarà al Parlament a mitjan juny, ha topat amb una forta oposició per part dels altres grups polítics que formen el Parlament i per part de la societat civil (STEI-i, OCB, Jubilats per Mallorca, Plataformes per la Llengua, Joves per la Llengua, Professors i professores en català, etc.). El poble de les Illes Balears s'ha adonat que aquesta decisió de fer que la llengua catalana deixàs de ser necessària era un cop mortal a la llengua i s'ha disposat a lluitar fins a les darreres conseqüències, a més de sol·licitar ajuda a la resta de Països Catalans i conscienciar-los de la necessitat d'unir les forces per poder fer accions conjuntes i difondre per tot l'àmbit lingüístic i en els àmbits internacionals aquesta decisió antidemocràtica del Govern del PP de destruir una llengua mil·lenària com la catalana.

"Jubilats per Mallorca" ha organitzat una vaga de fam que ha durat 41 dies, que l'han duita a terme Jaume Bonet (26 dies) i Tomeu Amengual (16 dies), i que un dia la varen fer junts. Tots dos han exposat la seva salut i la seva vida amb l'ànim de fer veure la magnitud del desastre que el PP vol dur a terme, a veure si alguns dels seus parlamentaris tenien consciència i abandonaven la disciplina de partit per defensar la seva pròpia personalitat.

S'ha fet una gran manifestació per part del poble, a la qual varen acudir 50.000 persones, que d'una manera totalment pacífica va reivindicar el català i va exigir al Govern que no modificàs l'aspecte del requisit per accedir a la funció pública, una modificació que implica canviar la Llei de Normalització

Lingüística, que havien promès que no tocarien, i altres decrets, com aquell que mana als càrrecs del Govern de parlar en català, cosa que no han complert des que varen començar el seu mandat. Així han ensenyat el poble a no obeir les lleis.

A més, s'han presentat més de 12.000 al·legacions en contra del projecte de Llei de Funció Pública que no han tingut en compte, en una clara mostra de menyspreu una altra vegada al poble. Paral·lelament, s'han organitzat protestes a tots els indrets on van les autoritats governamentals (a la plaça de Cort i a la plaça de la Porta Pintada de Palma, a Felanitx, a Sa Pobla, a la UIB, a Sencelles... Mai des de la mort del dictador, el poble no s'havia alçat com fins ara, i mai tampoc no s'havia fet tan poc cas de les protestes i reivindicacions, tot amb una arrogància estúpida per mor dels vots rebuts.

Finalment, s'ha posat en marxa la campanya "Enllaçats per la llengua", que ha consistit a posar llaços quadribarrats a les escoles i instituts. La conselleria ha encarregat a les seves brigades, aquelles que no acudeixen a solucionar les avaries, perquè els despenjassin de les façanes, la qual cosa ha aconseguit que molta gent se'l penjàs al jersei o l'utilitzàs com a referència de les diferents xarxes socials, alhora que s'ha estès la campanya a la resta de Països Catalans, per la diada de Sant Jordi.

Ara s'està organitzant una altra campanya per part de les mateixes organitzacions i d'altres que s'hi afegeixin que es diu "Enllaçats per la paraula", amb la qual cada setmana es llegiran, en un lloc determinat durant 24 hores seguides, textos relacionats amb la llengua i els drets lingüístics. Quan es conegui la data en què s'ha de votar la Llei en qüestió al Parlament, se'n llegiran durant tota la setmana anterior durant les 24 hores de cada dia. I el dia de la votació la lectura es traslladarà davant el Parlament. També està en projecte i en estudi "una cadena indefinida de dejunis de 24 hores", que consistiria que un grup de persones anirien fent dejunis d'un dia sencer, i quan el grup voluntari acabàs, tornarien a començar. També s'hi convidaria persones famoses i conegudes, i duraria indefinidament o fins que el Govern restituís tot el mal que està fent.

Aquestes i moltes altres mesures s'estudien com a resposta d'un poble que no quedarà impassible davant aquest intent de genocidi; ja que, en definitiva, el PP duu endavant una política dirigida per la FAES-Aznar i que té com a objectiu aconseguir que Espanya sigui una, gran i lliure com en els millors temps del dictador. Per això vol acabar amb el galaportuguès, amb l'euskera i amb el català. La persecució que sofreix la llengua pròpia al País Valencià i a les Illes Balears, també arribarà al Principat. És hora d'oposar resistència des de tots els indrets dels Països Catalans. És hora d'anar més units que mai.

El full de ruta lingüístic del PP i la FAES

*Alfons Esteve
Vicent Maurí
STEPV – Intersindical Valenciana*

José María Aznar, inspirador i impulsor del fòrum conservador FAES

Els fets parlen ben clar, en els darrers temps la FAES planifica i el PP executa. Ho fa, a més, de manera sistemàtica, i compta, no pas gaire sovint, amb una contestació tèbia del PSOE, amb el silenci en un bon grapat de casos –altres ja fan la feina bruta– i, de vegades, fins i tot amb la seua connivència còmplice o la participació coadjuvant. I en política lingüística, això es veu claríssim. No cal ser-ne un gran expert per veure que les darreres accions empreses contra el català no són fets aïllats o puntuals sinó que s'integren clarament en una estratègia global, en un full de ruta ben dissenyat. Perquè no pot ser casualitat que en tan poc de temps es tornen a qüestionar temes que semblaven ja plenament assumits en la normalitat democràtica, com la immersió lingüística, els noms oficials dels municipis o la simple presència de la

llengua en els mitjans de comunicació públics.

Fins fa uns anys, alguns pensaven, o volien pensar, que els atacs a la llengua només es feien al País Valencià, perquè en el fons el problema era la identitat dels valencians, molts dels quals, en una reacció “espontània” –no pas fomentada, i permanentment alimentada– reaccionaven contra uns projectes massa agosarats per massa exigents o decididament “catalanistes”. Es podia pensar que, amb menys intensitat, això mateix ocorria a les Illes Balears. Contràriament, al Principat de Catalunya, la situació de normalitat creixent semblava consolidada i sense cap amenaça greu per a l'escola, els mitjans de comunicació o l'ús oficial i social generals. Però els fets han acabat desmentint aquestes conviccions.

En el moment d'escriure aquest article, estem pen-

dents de la resolució que prenga el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya sobre un recurs de quatre pares –“quatre” és ací estrictament literal!– que exigeixen que el castellà siga la llengua vehicular de l'ensenyament obligatori a Catalunya. Una qüestió que s'ha reobert gràcies a la sentència del Tribunal Constitucional, precisament pels recursos interposats pel PP i pel Defensor del Poble –per cert, un militant del PSOE. A les Illes Balears, el Govern de Bauzà també ha emprès la croada contra l'ús del català a les escoles, els mitjans de comunicació i els noms dels municipis. I al País Valencià, el projecte de decret de trilingüisme tenia com a únic objectiu, no pas afavorir la implantació de l'anglès –com es deia– sinó precisament desmuntar l'ensenyament en català, les anomenades línies de valencià.

Aquesta és l'ofensiva que tenim en marxa i n'hem de ser conscients per actuar-hi en contra. Al País Valencià, de moment hem aconseguit aturar el decret de plurilingüisme que havia proposat l'anterior govern de Camps i del conseller Font de Mora. I l'hem aturat gràcies a la pressió popular de sindicats –l'STEPV un d'ells, i sens dubte el més actiu–, del moviment cívic, dels pares i les mares i dels mateixos estudiants. Tanmateix, moltes xiquetes i xiquets valencians no poden estudiar en els programes d'ensenyament en valencià per manca d'una oferta de llocs escolars suficients en tots els nivells educatius, des d'infantil fins a la universitat passant per la primària, secundària o formació professional. El govern valencià ha passat d'una política d'entrebanca a una involució en l'ensenyament de la nostra llengua emparant-se en una suposada “llibertat d'elecció”

Molts xiquets i xiquetes no poden estudiar en els programes d'ensenyament en valencià per manca d'oferta de llocs escolars suficients en tots els nivells educatius

dels programes lingüístics per part de les famílies. Ara a Catalunya també hi ha un gran moviment per defensar una escola en català que s'ha demostrat que ha funcionat a la perfecció –tal com avalen organismes internacionals– i que no sols no ha creat cap problema sinó que ha servit com una poderosa eina de cohesió social.

Segurament, tindrem nous atacs i més fronts oberts. I, per afrontar-los, ara més que mai hem d'estar alerta, perquè tal com hem dit, el PP i la FAES tenen una política lingüística i un full de ruta molt ben dissenyat. I cap dels dos, com podem imaginar, no és en defensa del català. Però hi ha força més coses en joc que la llengua: són els mínims principis de convivència, de respecte i de normalitat democràtica, que no s'havien qüestionat mai tan descaradament des de la fi del franquisme. Així doncs, o hi fem front d'una manera clara i sense ambigüitats, com ells ho fan, o quan ens n'adonem ja serà massa tard. Ara no podem badar, perquè ens amenacen el futur de la llengua i els principis més elementals de convivència i qualitat democràtica.

El català a Catalunya Nord

Alà Baylac Ferrer
Professor a la Universitat de Perpinyà
Vicepresident de l'APLEC

El Castellet, amb la senyera onejant, al centre de Perpinyà

A Catalunya Nord, aquest any escolar 2011-2012, un 18% de l'alumnat aprèn el català al curs de la seua escolaritat (el 25% si hi afegim l'alumnat de l'ensenyament bilingüe i immersiu). Aquesta xifra representa una dada estable des de fa uns anys, amb un lleuger retrocés del jovent que ho estudia com a

assignatura i un augment moderat de l'efectiu de les classes bilingües. L'evolució significativa respecte a tres dècades enrere, quan començava de desenvolupar-se l'ensenyament del català, és una baixada constant de la implicació del Ministeri en aquesta qüestió (en mitjans professorals) i una progressió important

de la participació de les administracions locals (Consell General de Catalunya Nord, Consell Regional, municipis i Generalitat de Catalunya). A tal punt que avui dia (tot i no tenir cap competència, és a dir finançaments destinats al tema), l'ensenyament del català finançat localment representa el 80% de l'alumnat, i solament un 20% per les classes impartides per professorat titular.

L'APLEC, Associació per a l'ensenyament del català, (www.aplec.cat), és l'entitat que gestiona benèvolment intervencions de català (els seus personals docents són anomenats «intervinents de català» i voldria (amb els partners institucionals) que en els anys a venir el 100% del jovent nordcatalà tingui assegurat l'aprenentatge al català, ja que segons les enquestes lingüístiques un 70% de la població de Catalunya Nord és favorable a un ensenyament de català a l'escola per als seus fills. I la notorietat i el prestigi creixent del reaprenentatge de la llengua (considerada útil econòmicament i socialment, gràcies a la progressiva normalització i al pes de la resta dels Països Catalans), fan que ningú a Catalunya Nord ha qüestionat mai que els seus fills seguissin les classes de llengües (com en té dret legalment).

El bilingüisme en català: un progrés

L'ensenyament en català (bilingüe des dels anys 90 i immersiu des de 1976, 1981 i el 1992 (amb la Bressola, Arrels i el col·legi Comte Guifré respectivament) s'està desenvolupant a Catalunya Nord i representa un real progrés. Un progrés en primer lloc per als alumnes que no solament surten de l'ensenyament primari veritablement bilingües i tenen la capacitat i competència de parlar, llegir i escriure en català, sinó també pel país que d'aqueixa manera retroba una creixença (lleu) de la corba dels joves catalanòfons. El bilingüisme representa igualment un progrés del punt de vista dels resultats escolars i de les capacitats cognitives dels joves (vegeu quadre). Actualment a Catalunya Nord, el bilingüisme escolar i la immersió són el mode d'escolarització del 7% dels nins i nines de l'ensenyament primari, amb gairebé 2800 alumnes. El creixement és constant i la demanda sempre forta (el 40% de les famílies vol bilingüis-

Efectius

Primari	Maternal	Elemental	Total	Percent. / tot Catalunya Nord
Llengua viva	3186	4462	7648	18%
Bilingüe / immersiu			2792	7%
Total			10440	25%
Secundari	Col·legi	Liceu	Total	Percentatge
Llengua viva	1536	556	2092	6%
Bilingüe / immersiu	785	94	879	2%
Total	2321	650	2971	8%
Total				Percentatge
Prim+secund Llengua viva	9740			12%
Prim+secund Bilingüe, immersiu	3671			5%
Prim+secund Total	13411			17%

Estadístiques elaborades per Alà Baylac-Ferrer (APLEC), segons les fonts del Rectorat de Montpeller (CALR, desembre 2011).

me). El Rectorat estudia per la reentrada vinent l'obertura d'un nou curs que permetrà una millor oferta per a cobrir les necessitats (probablement a Cerdanya).

El desenvolupament de l'ensenyament en català (principalment a l'escola pública pels tres quarts dels

Aquest any escolar 2011-2012, un 18% de l'alumnat aprèn el català al curs de la seua escolaritat, una xifra que representa una dada estable ja des de fa uns anys

efectius) és la sola perspectiva que s'inverteixi un dia la substitució lingüística ben avançada que pateix el territori, conseqüència de la política (encara avui dia) lingüística de França: s'avalua que un 50% dels habitants comprèn el català i d'un quart a un terç el sap parlar.

Del Montsec estant

Manuel Riu Filat

Encara parlen català els catalanoparlants de l'Aragó? Encara és viu el català a la Franja? Per ara, sí. No solament és viu, sinó que les estadístiques més recents ens diuen que és el territori catalanòfon on és més elevat el percentatge de persones que el parla habitualment, al voltant del 80-90%, molt per damunt del Principat, del País Valencià, de les Illes, d'Andorra, de la Catalunya Nord i de l'Alguer. Per ara, ai las! Perquè el carro comença a anar pel pedregar. Fa 30 anys els percentatges arribaven gairebé al 100% i, el que és encara més preocupant, el descens s'ha produït allà on comencen a morir les llengües minoritàries, als nuclis més poblats (Fraga, Tamarit, Benavarri...) i als pobles més propers a la frontera lingüística (Sant Esteve de Llitera, La Pobla de Roda, Les Paüls...). Seria llarg explicar-ne les causes, però el retrocés és innegable.

Prou que hi haurà alguna mesura de protecció, alguna llei que n'impedeixi el retrocés, no? Doncs no. Sí, és clar, hi ha una Llei de llengües d'Aragó, aprovada pel PSOE i la CHA, sí. Una llei que no reconeix cap mena d'oficialitat ni per a l'aragonès ni per al català, que estableix que l'ensenyament del català i de l'aragonès sempre serà fora d'horari, optatiu i amb totes les altres assignatures en castellà, que els ciutadans podran adreçar-se en català o aragonès a l'Administració sense que cap funcionari hagi d'entendre cap de les dues llengües, que... I encara raï!, perquè el PP i el PAR volen derogar-la; tot i que la llei és d'una buidor espantosa, els fa basarda el simple fet que s'hi esmenti el català.

Que no ens enlluernin els percentatges actuals de parlants ni la Llei de llengües, són d'una lluminositat enganyosa. Enganyosa com la claror que projecta el Sol ixent sobre el Montsec ribagorçà (la Franja, Aragó) mentre la boira cobreix la Conca de Tremp (Pallars, Catalunya). En català ribagorçà i des del cim de Montllobar, situat entre la Noguera Ribagorçana i la Noguera Pallaresa, entre Aragó i Catalunya, entre la anormalitat i la normalitat, tot es veu millor.

*Un maití de febrer,
quan encara no s'haja fait ben clar
—sol d'hivern tardaner—
i cruixa sota els peus la maitinada
coberta de gel prim i de rosada,
pujaré a Montllobar.*

*Quan la llum vulga ser
—a l'est Pallars, amb boira de fossar;
a l'oest l'espiller
Montsec ribagorçà, claror de fada—
guia de les Nogueres renovada,
pujaré a Montllobar.*

*I, pensant que al rader
de la boira ningú no fa enterrar
el meu català fer
—i la mateixa llengua està enrunada
on s'emmiralla cínica l'albada—,
ploraré a Monllobar.*

El Montsec

L'Alguer catalana avui

Irene Coghene

Panoràmica del casc antic de l'Alguer

L'Alguer, ciutat catalana de Sardenya

L'Alguer avui é ciutat de quasi 44.000 habitants i, encara que al territori de l'estat italià, se respira una aria diferent. Arquitectura, llengua, tradicions, bases d'una identitat historicocultural peculiar: los ritus de la Setmana Santa i el Cant de la Sibilla, los palaus del centre històric i les iglésies gòtiques, com Sant Francesc i la catedral de Santa Maria. No mos deixem la llengua: l'alguerès, o millor el català de l'Alguer, amb arcaïsmes que s'ha conservat com a llengua viva al llarg del temps. Quants la parlen? Imposible de saber però "se diu" que la compren més del 80% dels habitants. Per anys la difusió en aqueixa ciutat, que ha sofert la immigració sarda i italiana, és estat monopoli

de les associacions culturals, ja que l'administració, per falta de lleis, no se n'ocupava directament.

Partint de La Palmavera del principi del 1900, fins a les actuals associacions com Arxiu de Tradicions de l'Alguer, Ateneu Alguerès, Obra Cultural (publica encara avui el mensil *L'Alguer*) i Òmnium Cultural treballen amb conferències, publicacions relatives al patrimoni lingüístic i també amb intercanvis amb les terres de Ponent. En la seu d'Òmnium Cultural per anys s'organitzaven cursos de català estàndard, amb la possibilitat d'aconseguir lo CIC (Certificat Internacional de Català). L'Escola d'Alguerès Pasqual Scanu i l'Associació per a la Salvaguarda del Patrimoni Històric de l'Alguer organitzen classes de la variant

local. Músics i corals mantenen viva la memòria artística. El Centre Excursionista de l'Alguer al 2011 ha organitzat el 35è Aplec excursionista dels Països Catalans que ha portat en ciutat un miler de catalans. Entre les publicacions més importants trobem *La Revista de l'Alguer* que ha contribuït per deu anys a la difusió acadèmica del català. Dirigida de Rafael Caria, filòleg escollit membre de l'IEC al 2006, creu de Sant Jordi al 1999, desaparegut al 2008. Totes les publicacions inconsapevolment, al final dels anys '90, han permès de redactar els criteris de l'estàndard alguerès, curats de Luca Scala i aprovats de l'Institut d'Estudis Catalans. Malauradament no totes les associacions el reconeixen.

L'Administració Municipal ha coordinat diverses iniciatives i projectes, sempre en referiment al nostre estàndard (amb el qual és escrit aquest article) com l'*Ofici Lingüístic* i el *Curs d'Alfabetització de Català de l'Alguer*, l'últim dirigit als dependents comunals perquè poguin respondre en llengua als ciutadans. Al 2010 l'Administració dins del Pla Estratègic ha aprovat el pla d'actuació "Les estratègies per a la política lingüística i per la salvaguarda i valorització de la llengua catalana de l'Alguer". Al 2009 la Generalitat de Catalunya ha obert l'Espai Llull a l'Alguer, ofici de representació, que s'ocupa, entre les altres coses, de cooperar en àmbit econòmic.

Pel que fa a les accions a les escoles, anem per ordre. L'art. 6 de la nostra Constitució diu: «*La Repubblica tutela con apposite norme le minoranze linguistiche*», també a nivell escolar. La regió de Sardenya ajuda l'actuació d'aquest article al 1997 amb la Llei n. 26 "*Promozione e valorizzazione della cultura e della lingua della Sardegna*", que a l'art. 3 garanteix la més àmplia participació de l'escola, per la valoració de la llengua i cultura de Sardenya. També important és l'art. 2, 4 que dona el mateix reconeixement de la llengua sarda al català de l'Alguer. Dos anys més tard arriba la Llei estatal de 15 desembre de 1999 n. 482, «*Norme in materia di tutela delle minoranze linguistiche storiche*», que dedica els articles 4-6 al sistema escolar i a l'art. 4 estableix que l'ensenyament de la llengua minoritària en les escoles primàries i secundàries de primer grau és sempre facultatiu, sota petició dels pares.

Amb el quadre jurídic regional al 1998 se pensa en un projecte ambiciós, a l'associació Òmnium Cultural de l'Alguer, que convoca els mestres, units per l'estima de la llengua pròpia. Per a la coordinació se forma el Centre de Recursos Pedagògics Maria Montessori. L'equip del Centre elabora els programes i els materials lingüístics de la maternal a la secundària de primer grau. El Centre coordina una vintena de docents, entre els

quals se poden diferenciar dues categories: ensenyants de l'escola i ensenyants del Centre. Els primers tenen dues opcions, cedir una hora i fer treballar en classe un dels docents del Centre o que siguin ells a fer l'hora d'alguerès. Així naix el projecte Joan Palomba.

Del Servei d'Ensenyament de Català, del Departament d'Educació i l'associació Òmnium Cultural de l'Alguer, al curs escolar 2004-2005 naix una altra experiència: la Costura, secció experimental de l'escola San Giovanni Bosco, que preveu, per al 60 % de les activitats, l'ús de l'alguerès. No aculli ni 20 minyons i no arriba a satisfer les demandes d'inscripció.

Totes dues experiències poden ser considerades una etapa de transició. El futur se basa no tant en la norma que permet l'ensenyament de/en la llengua minoritària, subordinat a les demanes dels pares, sinó en l'aplicació del mètode CLIL, acostament educatiu centrat sobre dos objectius: una segona llengua utilitzada per ensenyar continguts i per emparar la mateixa llengua. Se pot aplicar donques a les de l'art. 6 Const It, que arriba a un tercer objectiu: la difusió de les llengües de minoria. No tots saben que l'any passat l'Assessorat a la Pública Instrucció del Municipi de l'Alguer i la Generalitat de Catalunya, a través de l'Espai Llull de l'Alguer, en col·laboració amb el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya i la *Università degli Studi di Sassari*, han organitzat un curs de formació per als docents algueresos. La finalitat era el potenciament de les metodologies dels docents per ensenyar en català de l'Alguer la pròpia matèria. Recentment és estat constituït el Grup de Treball per a la introducció del català de l'Alguer en el currículum escolar dels estudiants algueresos. Participen al projecte el Ministeri italià de la Instrucció, la Universitat i la Recerca, la Generalitat, amb la representació del Govern a la ciutat de l'Alguer, el Govern de la Regió Autònoma de Sardenya i el Municipi de l'Alguer. Grans i bons canviaments esperen les noves generacions i sobretot l'alguerès que de llengua del pòpül s'iguerà finalment vera llengua de cultura.

I el setge continua...

No saben com fer-ho per confirmar-nos dia rere dia que el català els fa una nosa insuportable i que res no els aturarà. Per no tenir no tenen ni sentit del ridícul, però saben molt bé el que volen. Mentre compaginem aquesta *Docència* ens han obsequiat amb l'aparició d'un nou idioma al món, l'aragonès oriental, en un capítol més de la seva obsessió malaltissa per trossejar el català, i el Tribunal Suprem ha dictat una nova sentència per aigualir la immersió: ara volen que el castellà també sigui vehicular en el segon cicle de l'educació infantil. Però no se'n sortiran, tot plegat és massa barroer i a les Illes la resposta de la gent ha estat contundent: només un percentatge insignificant de famílies ha demanat l'escolarització en castellà per als seus fills.

